

Adana'da Birinci Yılımız

KPMG. Make the Difference.

KPMG Türkiye

kpmg.com

01 Önsözler

02 KPMG Şehir Rekabetçiliği Endeksi'ne Göre Adana'nın Skoru, Türkiye Sıralaması ve Genel Değerlendirme

03 Makroekonomik Göstergeler ve Adana'nın Türkiye Ekonomisindeki Stratejik Ağırlığı

04 Stratejik Mega Projeler ve Lojistik Üstünlük

05 Adana İş Dünyasını Geliştirecek Stratejik Aksiyon Değerlendirmeleri ve Önerileri

01

Önsözler

Önsöz

Adana'daki ilk yılımız, kentin ekonomik yapısını sahada tanıdığımız ve geleceğe dair daha net bir perspektif geliştirdiğimiz bir dönem oldu.

KPMG Türkiye olarak Adana'da faaliyet göstermeye başlamamızın üzerinden bir yıl geçti. Bu süre, yalnızca yeni bir ofisin açılışından ibaret olmadı; aynı zamanda bölgenin ekonomik dinamiklerini sahada gözlemlediğimiz, iş dünyasıyla güçlü ve kalıcı bağlar kurduğumuz, Adana'nın potansiyelini daha yakından tanıdığımız yoğun bir öğrenme ve etkileşim dönemi oldu.

Adana, Türkiye ekonomisi içinde sahip olduğu sanayi mirası, üretim kültürü ve lojistik avantajlarıyla her zaman stratejik bir konumda yer aldı. Bugün ise bu güçlü temel, küresel dönüşüm başlıklarıyla — dijitalleşme, yeşil dönüşüm, ihracatta derinleşme ve katma değerli üretim — yeniden şekillendiğine tanıklık ediyoruz. KPMG olarak Adana'daki ilk yılımızda, bu dönüşümün yalnızca makro göstergelerde değil, işletmelerin yatırım kararlarında, organizasyonel yapılanmalarında ve büyüme hedeflerinde de somut karşılıklar bulunduğunu gözlemledik.

Sahada geçirdiğimiz bu bir yıl boyunca; organize sanayi bölgelerinden ihracatçı firmalara, aile şirketlerinden ölçek büyüten sanayi gruplarına kadar çok geniş bir paydaş ağıyla temas kurduk. Bu temaslar bize şunu net biçimde gösterdi: Adana iş dünyası, değişimin farkında, dönüşüme istekli ve doğru stratejik yönlendirmelerle sıçrama potansiyeline sahip. Özellikle sanayi-enerji-lojistik ekseninde şekillenen ekonomik yapı, teknoloji ve sürdürülebilirlik odaklı yeni iş modelleriyle birleştiğinde, bölgenin rekabet gücü önemli ölçüde artabilecek bir noktada bulunuyor.

Bu rapor, KPMG'nin küresel bilgi birikimi ile Adana sahasından elde edilen yerel içgörülerini bir araya getirme amacıyla hazırlandı. Amacımız yalnızca mevcut durumu analiz etmek değil; aynı zamanda Adana'nın Türkiye içindeki stratejik rolünü, küresel değer zincirlerindeki yerini ve önümüzdeki dönemde öne çıkabilecek büyüme alanlarını bütüncül bir bakış açısıyla ortaya koymak. Şehir rekabetçiliği, makroekonomik göstergeler, sanayi yapısı, ihracat performansı, teknoloji ve sürdürülebilirlik başlıklarını bu çerçevede ele alıyoruz.

KPMG Türkiye olarak inanıyoruz ki şehirler, yalnızca fiziki altyapılarıyla değil; insan kaynağı, iş yapma kültürü, kurumlar arası iş birliği ve vizyoner projeleriyle rekabet eder. Adana'nın bu unsurların tamamına sahip olduğunu ve doğru stratejik adımlarla bölgesel bir çekim merkezi olma yolunda ilerleyebileceğini görüyoruz. Adana ile ilgili sahadaki çalışmalarımız devam ederken, önümüzdeki dönemde buna benzer şehir raporlarımızı sizlerle paylaşmaya devam edeceğiz. Bu raporun, iş dünyası, kamu ve yatırımcılar için yol gösterici bir referans oluşturmasını temenni ediyorum.

Murat Alsan

KPMG Türkiye
Ülke Başkanı
malsan@kpmg.com

Önsöz

Adana'nın Türkiye'deki stratejik konumu: Sıçrama potansiyeli, sanayi mirası ve lojistik üstünlüğü

Adana, Türkiye'nin ekonomik coğrafyasında uzun yıllardır güçlü sanayi kimliğiyle konumlanan; üretim kültürü, girişimci refleksi ve bölgesel ticaret ağıyla öne çıkan bir şehir. Bugün ise bu köklü miras, yeni bir eşikte duruyor. Küresel tedarik zincirlerinin yeniden şekillendiği, lojistik koridorların stratejik önem kazandığı ve sanayide verimlilik odaklı dönüşümün hızlandığı bir dönemde Adana, sahip olduğu yapısal avantajlarla önemli bir sıçrama potansiyeli barındırıyor.

Şehrin sanayi mirası, yalnızca geçmişin bir birikimi değil; bugünün rekabet gücünü besleyen temel bir altyapı niteliğinde. Organize sanayi bölgeleri etrafında gelişen üretim ekosistemi, güçlü KOBİ tabanı ve ihracat odaklı sektör yapısı, Adana'yı Akdeniz havzasında stratejik bir üretim merkezi haline getiriyor. Bu yapı; enerji, kimya, tekstil, gıda ve makine gibi sektörlerde derinleşmiş bir uzmanlıkla desteklenirken, ölçeklenebilirlik ve çeşitlenme açısından da önemli fırsatlar sunuyor.

Adana'nın öne çıkan bir diğer ayırt edici özelliği ise lojistik üstünlüğü. Kara, demir, deniz ve hava yollarının kesişim noktasında yer alan şehir; yalnızca bir üretim üssü değil, aynı zamanda bölgesel bir dağıtım ve entegrasyon merkezi olma potansiyeline sahip. Çukurova Havzası'nın merkezinde konumlanan Adana, Orta Doğu, Doğu Akdeniz ve iç pazarlara erişimde kritik bir rol üstleniyor. Bu konum, ihracatçı firmalar için maliyet avantajı ve hız kazandıran bir unsur olarak öne çıkıyor.

Ancak bu güçlü temel, tek başına yeterli değil. Adana'nın gerçek sıçraması; sanayi mirasının teknolojiyle, lojistik gücün küresel entegrasyonla ve üretim kapasitesinin sürdürülebilirlik vizyonu ile birleşmesiyle mümkün olacak. Dijital dönüşüm, nitelikli insan kaynağı, yeşil üretim ve katma değerli ihracat başlıkları, önümüzdeki dönemde şehrin rekabetçiliğini belirleyecek ana eksenler olarak karşımıza çıkıyor.

KPMG Türkiye Adana Ofisi olarak sahada edindiğimiz deneyim, iş dünyasının bu dönüşüm başlıklarına giderek daha fazla odaklandığını net biçimde ortaya koyuyor. Raporumuzda, Adana'nın Türkiye ekonomisi içindeki stratejik konumunu; sıçrama potansiyeli, sanayi mirası ve lojistik üstünlüğü ekseninde ele alarak, şehrin önümüzdeki döneme dair güçlü ve zayıf yönlerini bütüncül bir perspektifle değerlendirmeyi amaçlıyoruz.

Burak Şahin

KPMG Türkiye
Değerleme Hizmetleri,
Şirket Ortağı
Adana Şehir Lideri
bsahin@kpmg.com

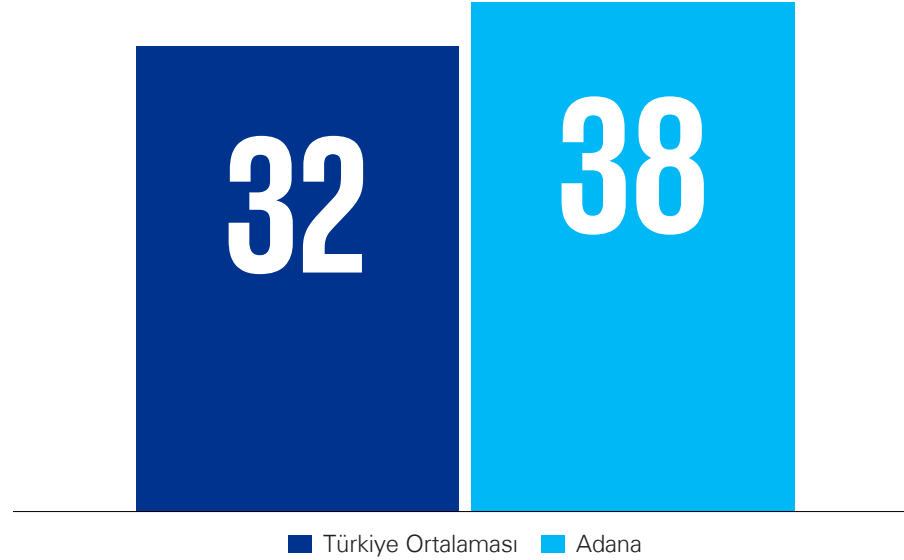
02

KPMG Şehir Rekabetçiliği Endeksi'ne Göre Adana'nın Skoru, Türkiye Sıralaması ve Genel Değerlendirme

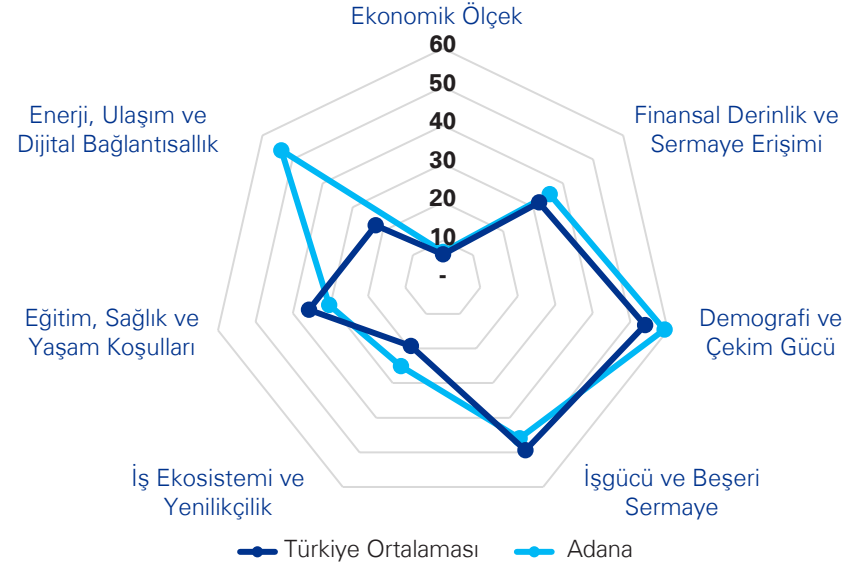
KPMG Şehir Rekabetçiliği Endeksi Sonuçlarına göre Adana, Türkiye genelinde 11. sırada yer almaktadır.

KPMG Şehir Rekabetçiliği Endeksi Sonuçlarına Göre Adana ve Türkiye Ortalama Skorları (%) ⁽¹⁾

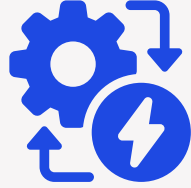
*Notlar: ⁽¹⁾ KPMG Şehir Rekabetçiliği Endeksi sonuçları 100 puan üzerinden hesaplanmaktadır.

KPMG Şehir Rekabetçiliği Endeksi Ana Parametreleri Bazında Adana ve Türkiye Ortalama Skorları (%) ⁽¹⁾

Adana'nın güçlü altyapı ve ekonomik kapasitesini sürdürülebilir bir rekabet avantajına dönüştürmesi, nitelikli iş gücünü çekip geliştiren programlara ve yaşam kalitesini iyileştiren kentsel yatırımlara öncelik vermesiyle mümkün görünmektedir

2.

Enerji, Ulaşım ve Dijital Bağlantısallık

Adana, Enerji, ulaşım ve dijital bağlantısallık kriterinde Türkiye'de 2. sırada yer almaktadır.

Kurulu güç ve elektrik üretiminde Türkiye'nin ilk üç ili arasında yer alan şehir, güçlü bir enerji altyapısına sahiptir. Demiryolu yoğunluğu ve limanlara erişim kriterlerindeki performansı ise lojistik ve çok modlu ulaşım altyapısının ulusal ölçekte rekabetçi bir seviyede olduğunu göstermektedir.

16.

Ekonomik Ölçek

Adana, ekonomik ölçek kriterinde Türkiye'de 16. sırada yer almaktadır.

Adana, GSYİH büyüklüğü açısından 9. sırada, kişi başına düşen GSYİH'de ise 46. sırada konumlanmaktadır. İl bazında ihracat tutarının Türkiye toplam ihracatındaki payına göre 13. sırada yer alan şehir, dış ticaret performansı açısından önemli bir konuma sahiptir.

20.

İş Ekosistemi ve Yenilikçilik

Adana, iş ekosistemi ve yenilikçilik kriterinde Türkiye'de 20. sırada yer almaktadır.

Yeni kurulan şirket sayısının nüfusa oranında Adana'nın görece yüksek performansı girişimcilik faaliyetlerinin güçlü olduğunu göstermektedir. ISO 1000 firma yoğunluğu ve Ar-Ge merkezi yoğunluğu göstergeleri ise; şehrin ölçeklenme ve yenilik kapasitesinde gelişim alanlarına işaret etmektedir.

26.

Finansal Derinlik ve Sermaye Erişimi

Adana, finansal derinlik ve sermaye erişimi kriterinde Türkiye'de 26. sırada yer almaktadır.

Adana, kişi başına toplam kredi ve nüfusa oranlanmış banka şube sayısı göstergelerinde Türkiye'de ilk 10 il arasında yer alarak finansal hizmetlere erişim açısından güçlü bir performans sergilemektedir. Ancak, nüfusa göre takipteki alacak tutarının görece yüksek seyretmesi, finansal risk göstergelerini olumsuz etkileyerek şehrin finansal derinlik ve sermaye erişimi alt endeksindeki genel sıralamasını aşağı çekmektedir.

Adana'nın güçlü altyapı ve ekonomik kapasitesini sürdürülebilir bir rekabet avantajına dönüştürmesi, nitelikli iş gücünü çekip geliştiren programlara ve yaşam kalitesini iyileştiren kentsel yatırımlara öncelik vermesiyle mümkün görünmektedir

Demografi ve Çekim Gücü

Adana, demografi ve çekim gücü kriterinde 29. sırada yer almaktadır.

Türkiye'nin nüfus büyüklüğü açısından ilk 10 ili arasında yer almasına karşın, nüfus artış hızında 64. sırada konumlanması, Adana'nın doğal demografik büyüme dinamiklerinin görece zayıf seyrettiğini göstermektedir.

29.

İş gücü ve Beşeri Sermaye

Adana, iş gücü ve beşeri sermaye kriterinde Türkiye'de 52. sırada yer almaktadır.

Düşük iş gücüne katılım ve yüksek işsizlik oranları, iş gücü piyasasında yapısal kısıtlara işaret ederken; görece yüksek lisans-üstü eğitilmiş nüfus, bu kısıtlar giderildiğinde Adana'nın beşeri sermaye ve iş gücü rekabetçiliğinde çok daha güçlü bir konuma ulaşma potansiyelini göstermektedir.

52.

Eğitim, Sağlık ve Yaşam Koşulları

Adana, eğitim sağlık ve yaşam koşulları kriterinde Türkiye'de 60. sırada yer almaktadır.

Adana; ilkokul, öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayıları ve kişi başına düşen hekim sayısı gibi temel eğitim ve sağlık altyapı kriterlerinde görece zayıf bir performans sergilemektedir.

60.

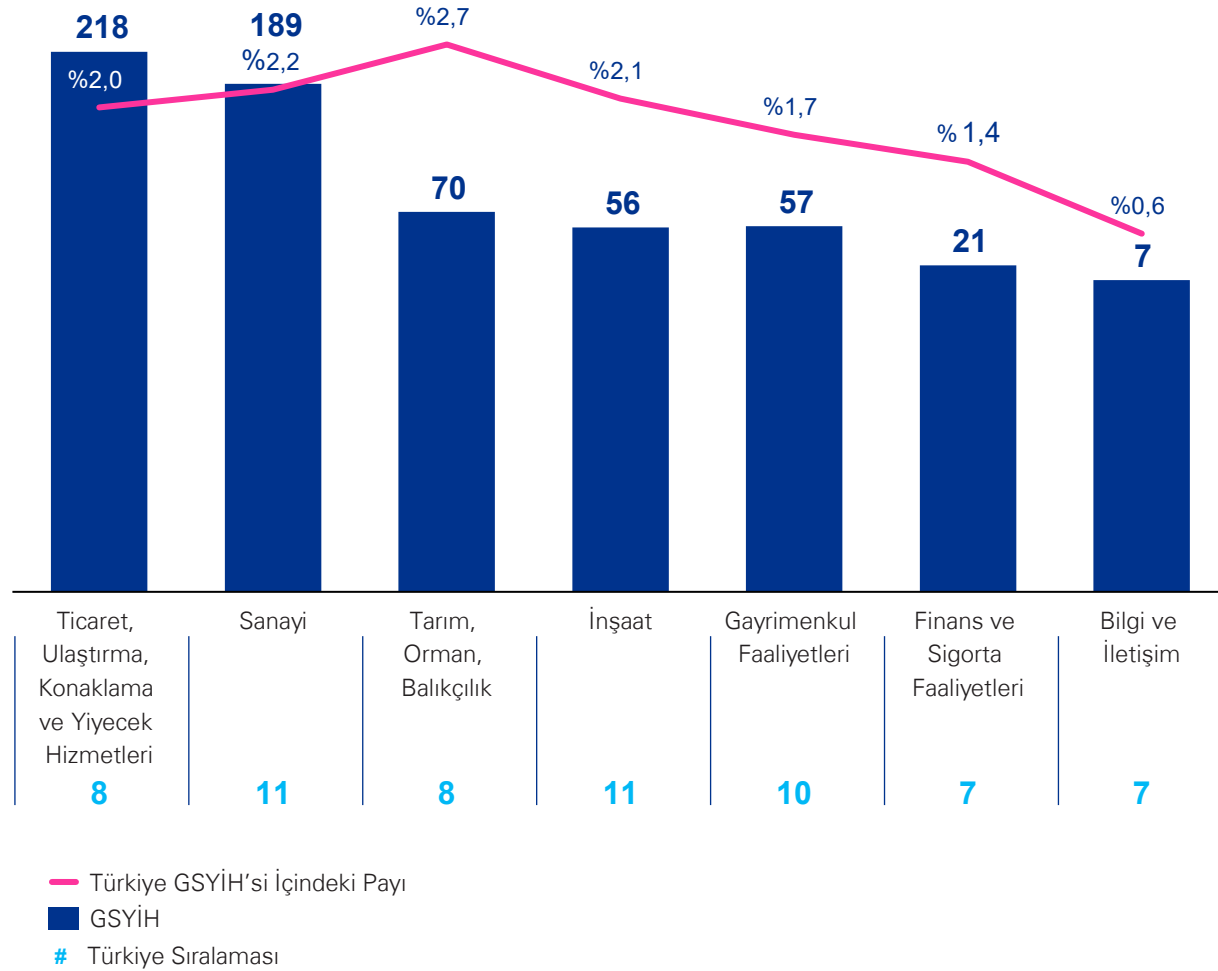
Makroekonomik Göstergeler ve Adana'nın Türkiye Ekonomisindeki Stratejik Ağırlığı

Adana Makro-Ekonomik, Sosyo-Ekonomik ve Demografik Temel Göstergeler

Adana'nın sektörel GSYİH katkısı güçlü ticaret ve sanayi temeline işaret ederken, sosyo-ekonomik ve demografik göstergelerdeki sınırlılıklar ilin rekabetçiliğini yukarı taşımak için en kritik iyileştirme alanlarını oluşturmaktadır.

Adana'nın Sektörel GSYİH Katkısı ve Türkiye İçindeki Konumu Milyar TL, 2024

Kaynak: TÜİK, BDDK

Adana Makro-Ekonomik, Sosyo-Ekonomik ve Demografik Temel Göstergeler

		Değer	Türkiye Payı	Türkiye Sıralaması
Makro-ekonomik	GSYİH	875,2 milyar TL	%2,00	9
	Kişi Başı GSYİH ⁽¹⁾	351 bin TL	%1,10	46
	Kişi Başı Toplam Mevduat ⁽²⁾	201,1 bin TL	%1,50	19
	Kişi Başı Toplam Nakdi Kredi ⁽²⁾	273,6 bin TL	%1,90	10
Sosyo-ekonomik	Aktif Sigortalı Sayısı (4A) ⁽¹⁾	417 bin	%2,20	9
	İş gücüne Katılım Oranı ⁽¹⁾	%53	-	44
	İşsizlik Oranı ⁽¹⁾	%11	-	11
	SES Skoru ⁽³⁾	128,9	-	18
	Lisans ve Üstü Eğitim ⁽¹⁾	363 bin	%2,40	7
	Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı ^{(1) (4)}	15	-	6(*)
	İlkokul Başına Düşen Öğrenci Sayısı ⁽¹⁾	324	-	7(*)
Demografik	Nüfus ⁽¹⁾	2,28 milyon	%2,66	7
	Nüfus Yoğunluğu ⁽¹⁾	165 kişi/km ²	-	15
	Net Göç Hızı ⁽¹⁾	Her 1000 kişide -0,34	-	32
	Genç Nüfus Oranı ⁽¹⁾	%14,60	-	47

Notlar: ⁽¹⁾ 2024 yılına ait verileri kapsamaktadır. ⁽²⁾ 2025 yılına ait verileri kapsamaktadır. ⁽³⁾ 2023 yılına ait verileri kapsamaktadır. ⁽⁴⁾ Ortaokul öğrencileri için yapılan bir çalışmadır.

^(*) Bu göstergede ilk sıralarda yer almak, görece olumsuz bir duruma işaret etmektedir. Kaynak: TÜİK, BDDK

Adana'nın Sanayi Kültürü ve Organize Sanayi Bölgelerinin Rolü

Adana, sanayileşme sürecine erken dönemde dâhil olmuş köklü bir sanayi şehri olarak öne çıkmaktadır. Şehirde hâlihazırda faaliyette bulunan üç organize sanayi bölgesinin tamamı çok sektörlü ve karma yapıda olup, yeni devreye alınması planlanan OSB'ler ise gıda, sera ve su ürünleri gibi belirli alanlarda uzmanlaşacak şekilde tasarlanmıştır.

Tarihsel gelişim incelendiğinde, Adana 2010 yılında Türkiye'deki toplam karma ve ihtisas OSB alanlarının %5,1'ine sahip olarak OSB alan büyüklüğü açısından ülke genelinde ikinci sırada yer almıştır. Ancak Ocak 2026 itibarıyla halihazırda faaliyette olan toplam OSB alan büyüklüğü bazında 12. sıraya gerilemiştir. Bu gerilemenin temel nedeni, 2010–2026 döneminde 14 ilin Adana'dan daha yüksek OSB alan büyümesi gerçekleştirmiş olmasıdır. Önemli büyüme kaydeden bu şehirlere bakıldığında, OSB sayısında ya da mevcut OSB alanlarında önemli artışlar olduğu gözlemlenmektedir. Ankara, Bursa, İzmir gibi şehirler bu dönemde 10'un üzerinde yeni OSB'yi hayat geçirerek, toplam OSB sayısında önemli artış kaydeden şehirler olarak dikkat çekmektedir. Bahse konu dönemde OSB alan büyümesini yeni OSB'ler devreye alarak değil, mevcut OSB'lerin alanlarını genişleterek gerçekleştiren şehirler de mevcuttur. Bu şehirler arasında; OSB sayısını artırmadan, mevcut 5 OSB alanını yaklaşık %250 genişleten Gaziantep dikkat çekmektedir.

Aynı dönem için Adana hem yeni OSB açma hem mevcut OSB'lerin alanlarını genişletme açısından görece olarak kısıtlı bir büyüme kaydetmiştir. 2010-2026 yılları arasında şehirde yalnızca bir yeni OSB açılmıştır. Öte yandan, Adana'nın sahip olduğu mevcut faal OSB alanının çok önemli bir bölümünü oluşturan Adana Hacı Sabancı OSB'nin belirtilen dönem için Türkiye'nin OSB alan genişletme hızının yaklaşık 3'te biri oranında büyümesi Adana'nın sahip olduğu toplam OSB alan büyüklüğü açısından sıralamasının gerilemesinde önemli rol oynamıştır.

Adana'nın köklü sanayi kenti kimliği güçlendirebilmesi, yatırım çekiciliğini artırabilmesi, rekabetçiliğini sürdürülebilir şekilde geliştirebilmesi açısından OSB alan kapasitesini artırması ve sahip olduğu mevcut alanları da stratejik bir biçimde değerlendirerek, altyapı çalışmalarını tamamlaması ve yatırımcıya açması kritik önem taşımaktadır.

Adana, Türkiye'nin sanayileşme sürecine erken dönemde dâhil olan şehirlerden biridir. 1864 yılında kentte ilk çirçir fabrikasının kurulmasıyla birlikte üretimde modern tesislere geçiş başlamıştır. Osmanlı döneminde pamuk üretiminin artması, Adana'nın fabrikalaşma sürecini tetikleyen ve önemli bir sanayi merkezi haline gelmesini sağlayan faktör olarak öne çıkmıştır. Kentin sanayi kimliği, bu erken tesisleşme deneyimlerinin yarattığı kök ve süreklilik sayesinde şekillenmiş ve sonraki dönemlerde ortaya çıkan sanayi yapılarının temelini oluşturmuştur.

Türkiye'de toplam 416 organize sanayi bölgesi bulunmakta olup, bu bölgelerde 68 bini aşkın fabrika faaliyet göstermekte ve 2,7 milyonun üzerinde istihdam yaratılmaktadır. Bu çerçevede, Adana ili bünyesinde faaliyette olan 3 OSB bulunmaktadır. Bu 3 OSB içinde en büyük olan Adana Hacı Sabancı Organize Sanayi Bölgesi (AOSB), 2.227,5 hektarlık alanı, 564 parseli, 27'si yabancı sermayeli olmak üzere 495 firma ve 532 işletmesi ile ilin ve bölgenin açık ara en büyük ve en olgun sanayi bölgesi konumundadır. 41.865 kişilik istihdamı, Türkiye genelinde OSB başına düşen ortalama istihdamın yaklaşık 6,5 katına karşılık gelmektedir. AOSB bünyesinde gerçekleştirilen 1.8 milyar ABD doları ihracat hacmi, Adana ilinin 3.04 milyar ABD dolarlık toplam ihracatının yaklaşık %59'unu oluşturmaktadır.

Adana sanayi ekosisteminin omurgasını yalnızca Organize Sanayi Bölgeleri (OSB'ler) değil, kümelenmiş sanayi alanlarının birlikte oluşturduğu bütüncül yapı oluşturmaktadır. OSB'lerin yanı sıra Yumurtalık Serbest Bölgesi ve Küçük Sanayi Siteleri (KSS'ler), şehrin üretim altyapısını destekleyen tamamlayıcı alanlar olarak öne çıkmaktadır. Serbest bölge daha çok dış ticaret ve lojistik bağlantılarıyla işlev kazanırken, KSS'ler KOBİ üretimi, bakım-onarım faaliyetleri ve tedarik zinciri kabiliyetiyle sanayi ekosisteminin tabana yayan bir rol üstlenmektedir. Bu yapı, Adana'da üretimin farklı ölçeklerde ve farklı işlevlerde bir arada çalıştığını göstermektedir.

Kaynak: T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Adana ve Mersin illerini kapsayan TR62 Düzey 2 Bölgesi Bölge Planı, OSBÜK (Organize Sanayi Bölgeleri Üst Kuruluşu), AOSB (Adana Hacı Sabancı Organize Sanayi Bölgesi), Devlet Planlama Teşkilatı («Türkiye'de Organize Sanayi Bölgeleri Politikaları ve Uygulamaları»)

Endüstri Bölgesi (EB) ve Özel Endüstri Bölgesi (ÖEB) statüsündeki alanlar ise OSB'lerden farklı bir kurguya sahip olup şirket/proje bazlı yapılarak büyük ölçekli yatırımların daha hızlı devreye alınmasına imkân sağlamaktadır. Bu yapıya, SASA Polyester ÖEB (inşaat aşamasında), EMBA Elektrik ÖEB (üretimde) ve Adana Ceyhan Kimya EB (inşaat aşamasında) örnek gösterilebilmektedir. Ocak 2026 itibarıyla Adana'da ilan edilmiş toplam 7 EB/ÖEB bulunmakta ve bu portföyün 2'si üretimde, 5'i inşaat aşamasındadır. Projelerin devreye alınmasıyla ildeki EB/ÖEB ölçeğinin toplam 9.034 hektara ulaşması ve Adana'nın büyük ölçekli sanayi alanı kapasitesinin belirgin biçimde genişlemesi öngörülmektedir.

Adana'da hazırlık ve kamulaştırma sürecinde olan OSB'ler dâhil olmak üzere toplam 6 OSB bulunmaktadır. Faaliyette olan Adana Hacı Sabancı OSB, Ceyhan OSB ve Kozan OSB, kentın üretim altyapısının çekirdeğini oluşturmaktadır.

Faaliyette olan üç OSB'ye ek olarak, Adana Gıda İhtisas OSB kamulaştırma ve kurumsal hazırlık sürecini sürdürmekte; Karataş TDİ (Sera) OSB ile Karataş TDİ (Su Ürünleri) OSB altyapı ve parselasyon adımlarını ilerletmektedir. Böylece OSB yapısı, mevcut karma üretim kapasitesini korurken aynı zamanda ihtisaslaşmayı destekleyecek şekilde genişlemektedir. OSB yatırımlarına ek olarak, 2026'da ilan edilen Adana Ceyhan Kimya Endüstri Bölgesi, Ceyhan-Yumurtalık aksında kimya-petrokimya yatırımlarını kümelenirmeyi hedefleyen yeni bir çekim odağı olarak konumlanmaktadır. İhtisaslaşma odaklı bu yatırımlar ve kümelenmeler ile yeşil/dijital dönüşüm (enerji-su verimliliği, döngüsellik) ve lojistik entegrasyonun Çukurova Bölge Planı doğrultusunda sahaya daha hızlı aktarılması beklenmektedir.

Kaynak: T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Adana ve Mersin illerini kapsayan TR62 Düzey 2 Bölgesi Bölge Planı, OSBÜK (Organize Sanayi Bölgeleri Üst Kurulu), AOSB (Adana Hacı Sabancı Organize Sanayi Bölgesi), Devlet Planlama Teşkilatı («Türkiye'de Organize Sanayi Bölgeleri Politikaları ve Uygulamaları»)

OSB'ler Sektör Dağılımı ve OSB'ler Arası Uzmanlaşma Matrisi

Adana, halihazırda güçlü olduğu tarım, gıda, kimya ve tekstil eksenlerinde rekabet avantajını derinleştirmek amacıyla mevcuttaki karma OSB omurgasını ihtisas OSB yatırımları ile tamamlamayı hedeflemektedir.

Adana ve OSB ekosistemi, ağırlıklı olarak tarım, gıda, kimya ve tekstil sektörlerinde yoğunlaşmaktadır. Bu omurga, makine, metal, plastik, ambalaj gibi yatay tedarik kolları tarafından desteklenmektedir. Kentte faaliyette olan AOSB, Ceyhan OSB ve Kozan OSB karma yapıda olup ağırlıklı olarak belirtilen sektörlerdeki firmalara ev sahipliği yapmaktadır.

Türkiye genelinde OSB ekosisteminin ulaştığı ölçek, yatırım çekme yarışında arsa üretimi kadar arsa niteliğini, izin-ruhsat çevikliğini ve altyapı/lojistik entegrasyonunu da belirleyici kılmaktadır. Bu bağlamda, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından açıklanan Sanayi Alanları elinde OSB ekosisteminin ulaştığı ölçek, yatırım çekme yarışında arsa üretimi kadar arsa Master Planı ile planlı sanayi alanlarının gelecek 30 yıla dönük olarak kurgulanacağı ve mega endüstri bölgeleri yaklaşımının güçlendirileceği belirtilmiştir.

Bu üst politika çerçevesiyle uyumlu şekilde Adana bölgesinde yeni açılacak planlı sanayi alanlarının ağırlıklı olarak uzmanlaşmış OSB / ihtisas OSB / tarıma dayalı ihtisas OSB (TDİOSB) modeli üzerinden şekillendiği görülmektedir.

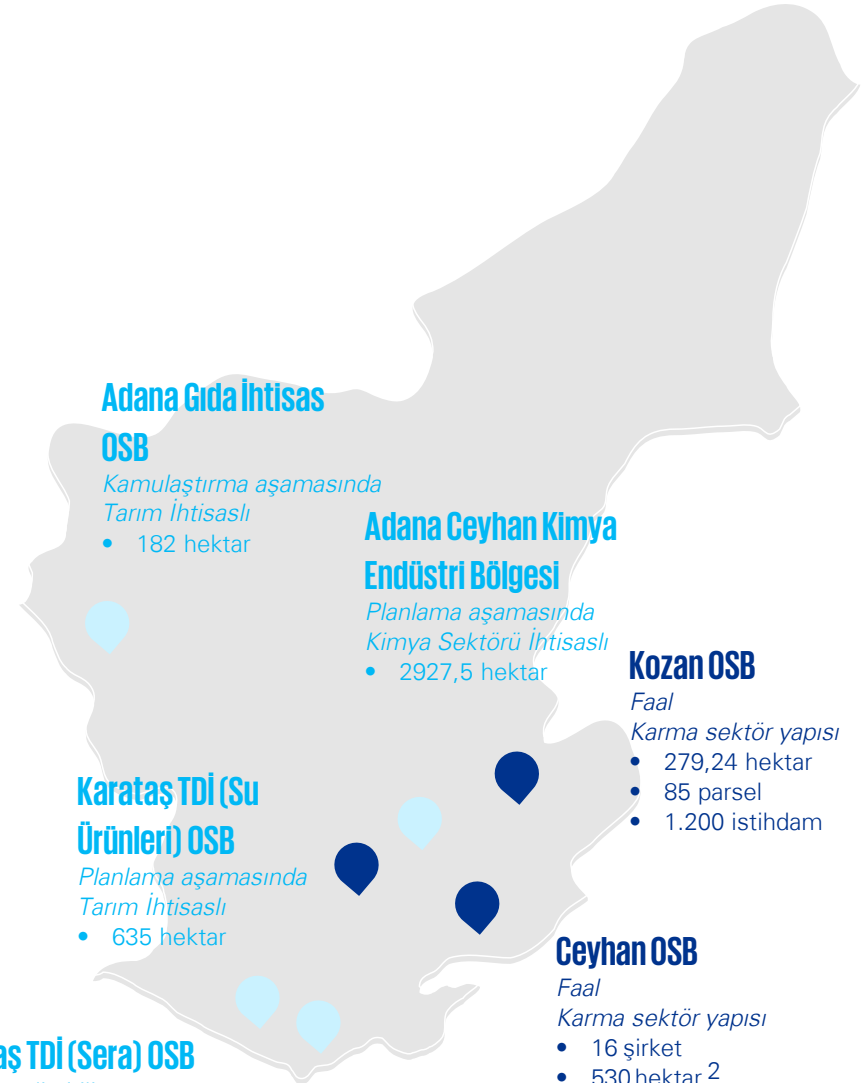
İhtisaslaşma ve kümelenme stratejisi, firmaların yararlanacağı ortak altyapıların OSB düzeyinde kurulmasını, endüstriyel simbiyoz ile su/enerji/yan ürün paylaşımını ve lojistik konsolidasyonunu hızlandırmaktadır.

Bu sayede yeşil/dijital yatırımların finansmanı ve ölçeklenmesi kolaylaşmakta, TR62 Bölge Planı'nda tanımlanan ve bölgede hedeflenen ikiz dönüşüm¹ ve lojistik entegrasyon sahaya daha hızlı yansımaktadır.

Adana'da uzmanlaşma yaklaşımının yalnızca OSB seviyesinde değil, Endüstri Bölgesi tasarımıyla da pekiştiği görülmüştür. Bu kapsamda, 10.01.2026 tarihli Cumhurbaşkanı Kararı ile Adana ili Ceyhan ve Yumurtalık ilçelerindeki bazı alanlar "Adana Ceyhan Kimya Endüstri Bölgesi" olarak ilan edilmiştir.

Notlar: (1) İkiz dönüşüm, yeşil dönüşümün ve dijital dönüşümün eş zamanlı ve birbirini güçlendirecek biçimde yürütülmesini ifade etmektedir. (2): 2. imar planı sonrası büyüklüğü belirtmektedir.

Kaynak: T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Adana ve Mersin illerini kapsayan TR62 Düzey 2 Bölgesi Bölge Planı, OSBÜK (Organize Sanayi Bölgeleri Üst Kuruluşu), AOSB (Adana Hacı Sabancı Organize Sanayi Bölgesi)

Adana Gıda İhtisas OSB

Kamulaştırma aşamasında Tarım İhtisaslı

- 182 hektar

Adana Ceyhan Kimya Endüstri Bölgesi

Planlama aşamasında Kimya Sektörü İhtisaslı

- 2927,5 hektar

Kozan OSB

Faal Karma sektör yapısı

- 279,24 hektar
- 85 parsel
- 1.200 istihdam

Karataş TDİ (Su Ürünleri) OSB

Planlama aşamasında Tarım İhtisaslı

- 635 hektar

Ceyhan OSB

Faal Karma sektör yapısı

- 16 şirket
- 530 hektar²
- 50 parsel

Karataş TDİ (Sera) OSB

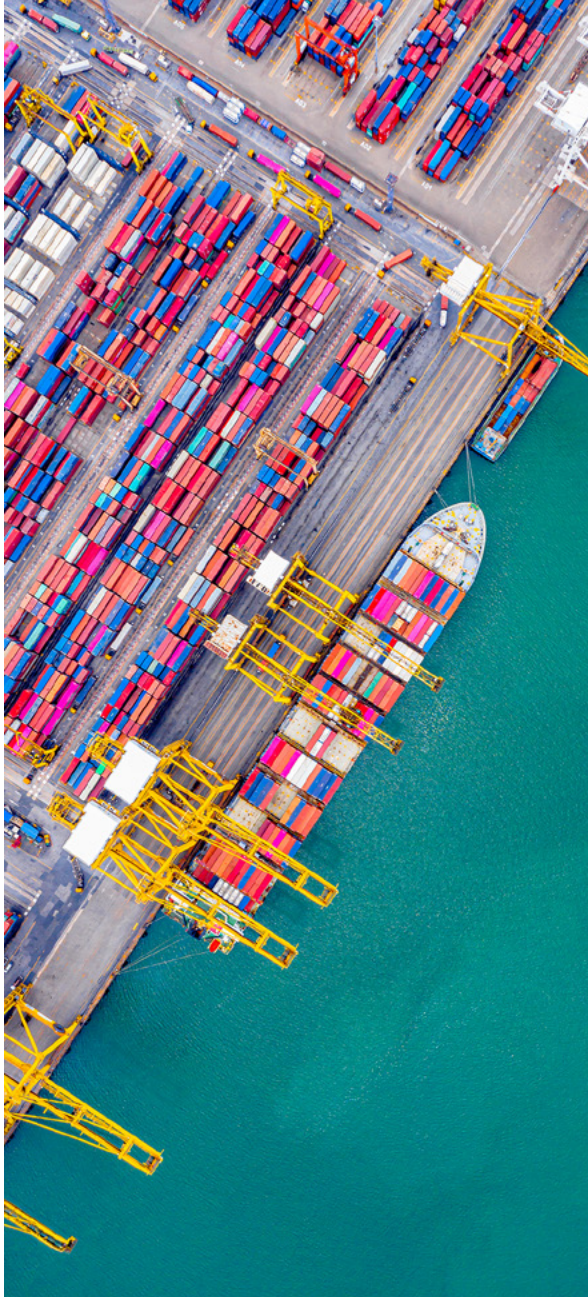
Altyapı geliştiriliyor Tarım İhtisaslı

- 285,3 hektar alan

Adana Hacı Sabancı OSB

Faal Karma sektör yapısı

- 498 şirket
- 2227,5 hektar alan
- 564 Parsel
- 41.865 istihdam

OSB'ler Coğrafi Genişleme Planları

Adana'da sanayiye ayrılan nitelikli ve erişilebilir arsa talebindeki artışa karşılık verme amacıyla sanayi bölgesi kapasitesinin artırılması hedeflenmekte; bu doğrultuda mevcut faal OSB'lerde coğrafi genişleme ile ihtisaslı yeni OSB'lerin devreye alınması planlanmaktadır. Adana'nın Marmara'ya alternatif bir sanayi koridoru olarak konumlanması amacıyla, AOSB'nin ~4.000 hektar ilave alan hedefi ve Ceyhan OSB'nin 2. etap imar planının onaylanması bu programın somut adımlarını oluşturmaktadır.

Adana'da yatırım kararlarının erken safhada desteklenmesi için parsel arzının nitelik, erişim ve ölçeklenebilirlik kriterleriyle planlanması ihtiyacı bulunmaktadır. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın Sanayi Alanları Master Planı, Türkiye çapında planlı sanayi alanlarının 30 yıllık perspektifte büyütülmesini ve mega endüstriyel bölgeler yaklaşımını desteklemektedir. Samsun-Mersin hattını kapsayan ulusal sanayi koridoru vizyonu, Adana'nın Marmara dışı bir üretim üssü olarak konumlanmasına katkı vermektedir.

Adana'da faaliyette olan OSB'lerdeki parsel doluluk oranlarının %100'e ulaşması ve arsa niteliği baskıları, coğrafi genişleme hamlelerini hızlandırmaktadır. AOSB'de bölge yönetiminin açıkladığı strateji doğrultusunda önümüzdeki yıllarda ~4.000 hektar ilave alanın devreye alınması hedeflenmekte ve yatırımcılar için erişilebilir kapasite yaratılmaktadır. Paydaş geri bildirimlerinde bu genişleme programının yatırımcı ihtiyacı açısından daha erken tamamlanmasına yönelik beklentinin yüksek olduğu; kamulaştırma-ımar-altyapı gibi ardışık fazların "tahsis edilmeye hazır parsel"e dönüşüm süresini uzatabildiği değerlendirilmektedir.

Bu nedenle, genişleme adımlarının net bir takvim ve kilometre taşlarıyla izlenmesi; izin/imar ve altyapı hazırlıklarının mümkün olduğunca paralel kurgulanması ve tahsise açılacak alanların etaplar halinde hızla "yatırıma hazır" standardına getirilmesi kritik önem arz etmektedir.

AOSB coğrafi genişleme planlarına ek olarak, Ceyhan OSB'de 2. etap imar planı kapsamında yaklaşık 419 hektarlık planlama alanı öngörülmektedir; bölgenin kuruluş ölçeği ~121 hektar dikkate alındığında, bu genişleme Ceyhan OSB'nin alan bazında yaklaşık 3,5 kat büyümesine işaret etmektedir.

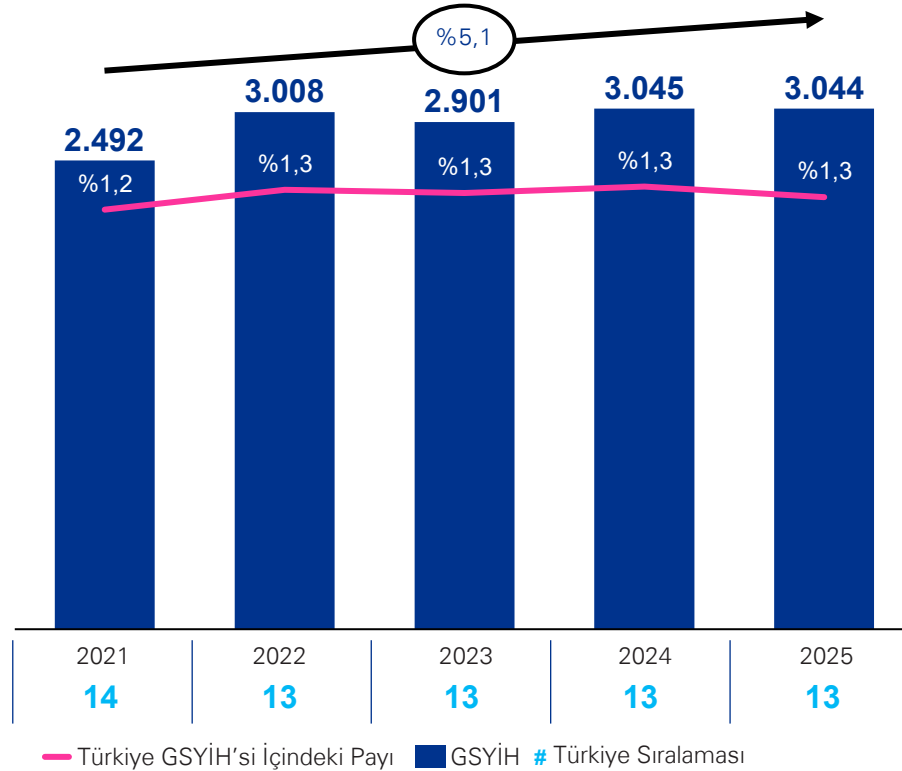
Mevcut OSB'lerdeki genişleme adımlarına ek olarak, ihtisaslaşmış yeni sanayi alanlarının (OSB, Tarıma Dayalı İhtisas OSB ve Endüstri Bölgesi) kademeli olarak devreye alınmasıyla birlikte sanayi tahsis kapasitesi hem niceliksel olarak artmakta hem de sektörel uyum gözetilmektedir. Bu bütüncül yaklaşım, Adana'nın Marmara dışı sanayi alternatiflerinden biri haline gelmesi için yer seçimi, imar ve tahsis süreçlerinin hızlandırılmasına ve yatırım çekme kabiliyetinin güçlendirilmesine katkı sağlamaktadır.

Kaynak: T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, OSBÜK (Organize Sanayi Bölgeleri Üst Kuruluşu), AOSB (Adana Hacı Sabancı Organize Sanayi Bölgesi), ADASO (Adana Sanayi Odası), Ceyhan OSB

Yıllara Sari İhracat Büyümesi ve Türkiye İhracatında Adana'nın Payı

Adana, faaliyet ili bazlı ihracatta güçlü bir çekim merkezi olarak öne çıkarken, 2021–2025 döneminde ihracatını %5,1 yıllık ortalama ile büyütmüş, Türkiye ihracatındaki pay ve sıralamasını ise istikrarlı biçimde korumuştur.

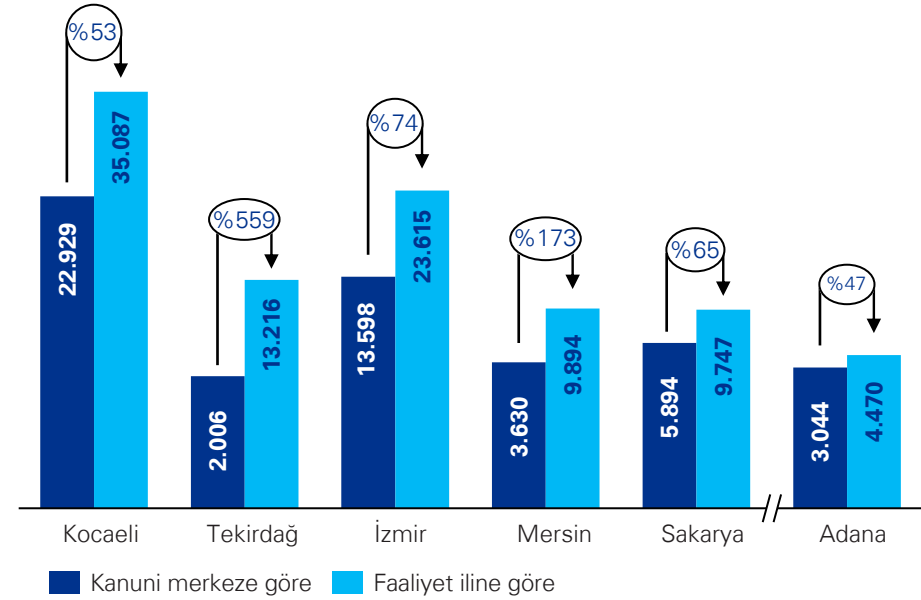
Adana'nın İhracat Büyüklüğü, Ulusal Payı ve Sıralaması ⁽¹⁾ Milyon USD

2021–2025 döneminde Adana'nın ihracatı yıllık ortalama %5,1 artarak 3,0 milyar USD seviyesine ulaşmıştır. Adana'nın Türkiye ihracatındaki payının %1,3 düzeyinde ve sıralamasının 13. sırada kalması, bu artışın paralel ve istikrarlı ancak sınırlı ivmeye sahip bir performansa işaret ettiğini göstermektedir.

Notlar: ⁽¹⁾ Şirketlerin kanuni merkezleri baz alınmıştır.
Kaynak: TİM, T.C. Ticaret Bakanlığı

Faaliyet İline ve Kanuni Merkeze Göre İhracat Farkı Milyon USD, 2025

Kanuni merkeze göre ihracat, firmaların kayıtlı merkezlerinin bulunduğu il esas alınarak hesaplanırken; faaliyet iline göre ihracat, ihracatın fiilen gerçekleştirildiği il göre belirlenmektedir. Faaliyet iline göre ihracatın, kanuni merkeze göre ihracattan yüksek olması; başka illerde merkezlenen firmaların üretim ve ihracat faaliyetlerini bu ilde yürüttüğünü göstermektedir.

Bu kapsamda, sıralamada 13. olan Adana'da faaliyet bazlı ihracatın kanuni merkeze göre yaklaşık %47 daha yüksek olması, ildeki ihracat faaliyetlerinin önemli bir bölümünün merkezi başka illerde bulunan firmalar tarafından yürütüldüğünü ve Adana'nın sınai ve ticari faaliyetler açısından güçlü bir çekim merkezi olduğunu göstermektedir.

İhracatın Sektörel ve Coğrafi Kırılımı (Mal, Hizmet Ve Bilişim İhracatı)

Adana'nın 2025 yılında ihracat hacminin en yüksek olduğu ilk 10 ülke içinde, Türkiye ihracatı içindeki pay açısından Suriye, Irak, Hollanda ve İspanya öne çıkmaktadır.

Adana'nın En Çok İhracat Yaptığı İlk 10 Ülkede Yıllara Göre İhracat Tutarı ve Türkiye Sıralaması (2021–2025)

Milyon USD

	2021	TR Sıralaması	2022	TR Sıralaması	2023	TR Sıralaması	2024	TR Sıralaması	2025	TR Sıralaması
Irak	248,9	9	306,6	7	288	7	263,3	11	237,8	9
İspanya	165,5	8	203,3	7	204,1	8	191,1	8	200,1	8
İtalya	111,4	16	196,8	11	141,3	13	147,7	13	180,3	13
Almanya	216,1	11	260,4	12	193,9	14	161,4	16	177,2	15
ABD	121,7	13	171,3	10	168,5	10	269,7	9	174,9	11
Hollanda	82,8	11	72,3	13	129,8	9	170,6	7	153,9	7
Suriye	99,7	5	96,4	5	89,6	5	89,3	5	142,9	6
Birleşik Krallık	72	12	93,6	11	97,6	10	114,5	10	136,1	10
Fransa	89,3	11	96,9	11	98,1	11	120,9	9	131,5	9
Rusya	79,5	16	134,6	14	128,6	13	117,6	15	109,4	12

Adana, 2025 yılı itibarıyla 164 ülkeye ihracat yapan geniş coğrafi kapsama sahip bir şehirdir. İhracat portföyü hem ekonomik olgunluğu yüksek gelişmiş pazarlara hem de coğrafi yakınlığın lojistik ve maliyet avantajı sağladığı komşu pazarlara dengeli bir şekilde yönelmektedir. Adana'dan en çok ihracat gerçekleştirilen 10 ülkenin 6'sı G20 üyesidir: Rusya, İtalya, ABD, Fransa, Birleşik Krallık ve Almanya.

Adana'nın 2025 yılında en yüksek ihracatı gerçekleştirdiği ülke, 237,8 milyon USD ile Irak olmuştur. Türkiye'nin Irak'a gerçekleştirdiği toplam ihracat içerisinde Adana'nın payı 2025 yılında %2,3 olurken, Adana il bazında Türkiye'nin Irak'a ihracatında en büyük 9. ihracatçı konumundadır.

Adana'nın 2025 yılı itibarıyla Suriye'ye yönelik toplam ihracat içerisindeki payı %5,6 seviyesindedir ve Suriye, Adana'nın Türkiye ihracatında en çok paya sahip olduğu ülke konumundadır. Ayrıca Adana, 2024 yılında Suriye'ye gerçekleştirilen 89,3 milyon USD ihracat ile Suriye'nin 2024 yılı ithalatının⁽¹⁾ %2'sini karşılamıştır.

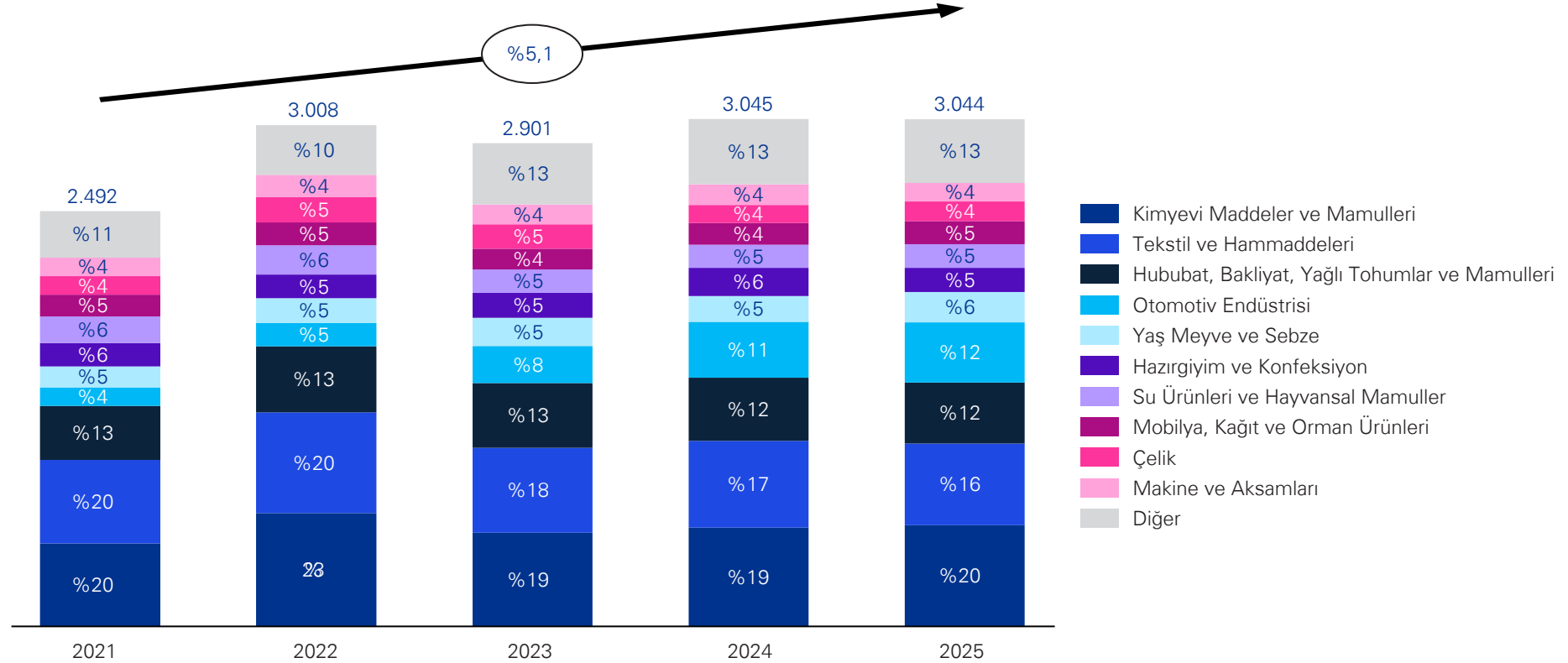
Notlar: ⁽¹⁾ Ticaret ortağı ülkelerin beyanlarına dayanan veriler kullanılarak oluşturulmuştur.
Kaynak: TİM, Trademap

İhracatın Sektörel ve Coğrafi Kırılımı (Mal, Hizmet ve Bilişim İhracatı) / Turquality ve Markalaşma Gücü

Adana, tekstil ve hammaddeleri sektöründe Türkiye'nin 5. büyük ihracatçısı olurken, Turquality destekli markaların tekstil ve kimya ağırlıklı imalat yapısı öne çıkmaktadır

Adana İhracatının 2021–2025 Dönemi Gelişimi ve Sektörel Dağılımı

Milyon USD

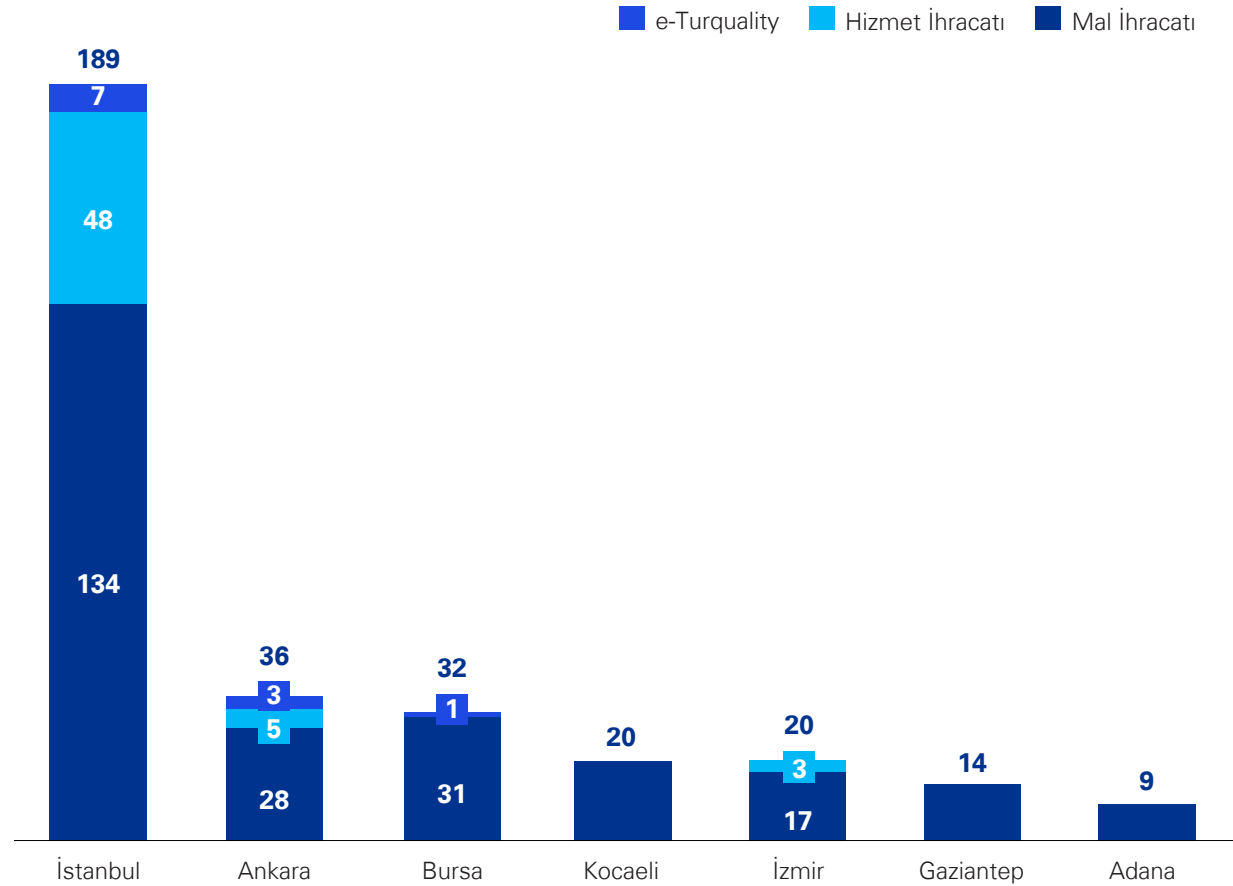
Adana'nın en büyük ihracat hacmine sahip olduğu sektör, 2025 yılı itibarıyla 607,4 milyon USD ile Kimyevi Maddeler ve Mamulleri sektörü olmuştur. 2025 yılında Kimyevi Maddeler ve Mamulleri ihracatının Adana'nın toplam ihracatı içerisindeki payı %20,0 olurken, Adana il bazında Türkiye'nin en büyük 7. ihracatçısıdır.

Adana, Tekstil ve Hammaddeleri sektöründe il bazında Türkiye'nin en büyük 5. ihracatçısı konumundadır. 2025 yılında 490,7 milyon USD ihracat ile Adana'nın en büyük 2. ihracat kalemi olan bu sektörde Adana'nın Türkiye ihracatı içerisindeki payı %5,2 olmuştur. Ancak, Türkiye'nin tekstil sektöründe küresel ölçekte rekabet avantajının azalmaya başladığı değerlendirilmektedir. Mevcut yapısal koşullara ek olarak uluslararası gümrük birliği anlaşmalarındaki güncel düzenlemelerin de etkisiyle, sektörde rekabet baskısının artması beklenmektedir.

Notlar: (1) T.C. Ticaret Bakanlığı Turquality ve Marka Programı kapsamında 1 Şubat 2026 itibarıyla geçerli olan veriler analize dahil edilmiştir. Program kapsamında desteklenen 536 markadan il bilgisi verilmeyen 147 marka analize dahil edilmemiştir. Kaynak: TİM, T.C. Ticaret Bakanlığı

TURQUALITY® Kapsamında İllerin Marka Sayıları: İlk 7 İl (*)

T.C. Ticaret Bakanlığı'nın TURQUALITY® ve Marka Programı kapsamında desteklenen markaların illere göre dağılımı incelendiğinde, Adana'nın 9 markayla Türkiye genelinde 7. sırada konumlandığı görülmektedir. Bu markaların tamamı mal ihracatı kategorisinde yer almakta olup, Adana'da hizmet veya bilişim sektörlerinde TURQUALITY® desteklerinden yararlanan herhangi bir firma henüz bulunmamaktadır. Bu durum, Adana'nın hizmet ve bilişim ihracatında markalaşma konusunda gelişim alanına sahip olduğunu göstermektedir.

Notlar: (*) T.C. Ticaret Bakanlığı Turquality ve Marka Programı kapsamında 1 Şubat 2026 itibarıyla geçerli olan veriler analize dahil edilmiştir. Program kapsamında desteklenen 536 markadan il bilgisi verilmeyen 147 marka analize dahil edilmemiştir. Kaynak: TIM, T.C. Ticaret Bakanlığı

Çukurova Teknokent'in Ekonomik Etkisi

Çukurova Teknoloji Geliştirme Bölgesi Yönetici A.Ş. (Çukurova Teknokent), Çukurova bölgesinde üniversite-sanayi iş birliğinin daha etkin şekilde hayata geçirilmesine öncülük etmek amacıyla, 2004 yılında Türkiye'nin 16. Teknoloji Geliştirme Bölgesi olarak kurulmuştur.

Çukurova Teknokent, Ar-Ge projeleri için sunduğu fiziki ve ekonomik imkanlar aracılığıyla, üniversitelerin insan kaynağı ve altyapı gücünü teknoloji geliştiren firmalarla bir araya getirerek, akademik bilginin ekonomik değere dönüşmesini ve üniversite-sanayi iş birliğinin güçlenmesini hedeflemektedir.

Teknoloji
Transfer Ofisi

Adana
Girişimcilik Merkezi

Kimya
Vadisi

Kuluçka
Merkezi

Avrupa İşletmeler Ağı
Doğu Akdeniz Ofisi

Aktif Firma Sayısı

135

Bölgede; yazılım ve bilişim, tarım ve hayvancılık, enerji, makine, biyoteknoloji alanında faaliyet gösteren firmalar bulunmaktadır. Bölgede gerçekleştirilen Ar-Ge projelerinin payları incelendiğinde yazılım ve bilişim projeleri (%54,8) öne çıkmaktadır.

Toplam Ciro Büyüklüğü

1,2 Milyar TL

Yaratılan Toplam İstihdam

1.045

Ar-Ge Firması Sayısı

100+

TÜBİTAK BİGG Programı'nın 2025 yılı 1. döneminde Çukurova Teknokent'in yer aldığı konsorsiyumdan 15 girişim "Mükemmeliyet Mührü" ödülünü almaya hak kazanmıştır.

Kimya Vadisi

Çukurova Kalkınma Ajansı'nın desteğiyle hayata geçirilen Kimyasal Madde Üretim Teknolojileri Merkezi Kimya Vadisi Projesi, Çukurova Teknokent bünyesinde faaliyet göstermektedir.

Kimya Vadisi Projesi Paydaşları

Adana Sanayi Odası	Adana Ticaret Odası	Adana OSB
Adana Büyükşehir Belediyesi	Akdeniz İhracatçılar Birliği	Çukurova Üniversitesi Rektörlüğü

Kimya Vadisi Projesi, Türkiye'de kimya sektöründe ithalatın azaltılması ve ihracatın artırılmasına katkı sağlamayı hedefleyen bir girişim niteliği taşımaktadır. Proje'nin 2025 yılı itibarıyla net ithalatçı konumunda bulunan ve dış ticaret dengesi sıralamasında 75. sırada yer alan Adana'nın mevcut açığının azaltılmasına yönelik pozitif bir etki oluşturması hedeflenmektedir.

Türkiye ve Adana ekonomisi açısından stratejik öneme sahip olan proje kapsamında, Türkiye'de ve bölgede halihazırda üretilmeyen, katma değeri yüksek spesifik kimyasal maddelerin belirlenmesi; bu maddelerin üretim yöntemlerinin, teknolojilerinin ve fizibilitelerinin ortaya konulması amaçlanmaktadır.

Proje kapsamında, mevcut durumda ithal edilen kimyasalların Çukurova Teknokent bünyesinde kurulan laboratuvarlarda analiz edilmesi ve endüstriyel üretime katkı sağlayabilecek kimyasal maddelerin üretim süreçlerinin geliştirilmesi planlanmaktadır.

Kaynak: Çukurova Teknokent Yönetimi, Trademap, TÜİK

Dijital Dönüşüm: Model Fabrika ve Avrupa İşletmeler Ağı

Günümüzde işletmelerde verimliliğin artırılması, insan kaynaklı hata oranlarının en aza indirilmesi ve bu etkinin kalıcı hale getirilmesi; işletmelerde dijital dönüşüm süreçlerinin etkin bir şekilde hayata geçirilmesiyle mümkün bulunmaktadır. Dijital dönüşüm işletmelerin mevcut yapılarında yer alan insan, makine, ekipman, hammadde, malzeme, zaman ve enerji kaynaklarını verimli şekilde kullanmalarını sağlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı teşkilatlanmasında yer alan Stratejik Araştırmalar ve Verimlilik Genel Müdürlüğü'ne bağlı Yetkinlik ve Dijital Dönüşüm Merkezleri, bilinen adıyla "Model Fabrikalar" hayata geçirilmiştir. Türkiye genelinde 12 adet Model Fabrika bulunmakta olup bunlar arasında önemli merkezlerden biri Adana Model Fabrika'dır.

Dijital dönüşüm kavramının işletmelerde fiili karşılık bulabilmesi için yalnızca teknolojik gelişmeler yeterli değildir. Bu sürecin başarısı, aynı zamanda bu teknolojileri doğru şekilde kurgulayabilecek, uygulayabilecek ve sürdürebilecek nitelikli ve eğitilmiş kalifiye insan kaynağının varlığına bağlıdır. Aksi takdirde, doğru planlanmayan dijital dönüşüm yatırımları verimlilik artışı sağlamak bir yana maliyetlerin yükselmesine dahi yol açabilmektedir. Bu noktada Adana Model Fabrika, alanında yetkin insan kaynağının yetiştirilmesi hususunda kritik bir konumdadır.

Dijital dönüşümün yanlış bir yapı üzerine kurgulanması beklenen verimlilik artışını sağlamayabilir. Bu nedenle Adana Model Fabrikası dijital dönüşümün öncülü olarak yalın dönüşüm konusunda da kapsamlı hizmetler sunmaktadır. Yalın dönüşüm minimum maliyetlerle işletmelerin üretim aşamalarında sadeleşme ve verimliliği arttırmaya yönelik çalışmaları kapsamaktadır.

Yalın dönüşümü doğru bir şekilde uygulayabilen firmalar bu yapı üzerine dijital dönüşümü entegre ettiğinde hem daha etkin bir üretim sistemi kurmakta hem de dijital dönüşüm kapsamında ortaya çıkacak maliyetleri de minimuma indirmektedir.

Adana Model Fabrika bölgede bulunan firmaların mevcut yapılarının gelişimi, dijital dönüşümü için bir fırsat sunarken bölgeye yeni gelecek yatırımcılar için de sıfırdan planlama noktasında yol gösterici bir rol oynamaktadır.

Tüm bu katkılara ek olarak dijital dönüşümü yerel düzeyde yaygınlaştırmak ve küresel rekabet gücünün artırılması amacıyla Adana Sanayi Odası öncülüğünde içerisinde Adana Model Fabrika'nın da yer aldığı EIDH Anadolu (European Digital Innovation Hub Anadolu) konsorsiyumu Avrupa Dijital inovasyon merkezleri ağına dahil olmuş ve 2024 yılından bugüne çalışmalarını sürdürmektedir.

Konsorsiyum içerisinde Adana Sanayi Odası Liderliğinde farklı şehirlerden birden çok üniversite, teknokent, model fabrika, kalkınma ajansı ve organize sanayi bölgesi yer almaktadır. EIDH Anadolu Konsorsiyumu işletmelerde dijital dönüşüm ile ilgili teorik ve pratik olarak çalışmalar yürütmektedir. Bu çalışmalara kısaca baktığımızda Dijital Dönüşüm üzerine eğitimler, konferanslar, Dijital OSB buluşmaları, yapay zekâ ve yazılım çalışmaları olduğunu; bu etkinliklerin de Adana özelinde değil bölge hatta ülke kapsamında etkilerinin bulunduğunu atlamamak gerekmektedir.

Tüm bu unsurlar birlikte değerlendirildiğinde Adana'nın mevcut durumu ve sahip olduğu potansiyeli göz önünde bulundurulursa dijital dönüşümün kaçınılmaz bir gereklilik olduğu açıkça görülmektedir. Bu süreçte bölgenin sürdürülebilir ve sistematik bir şekilde ilerlemesi ülke için de büyük önem taşımaktadır.

Sürdürülebilirlik ve Yeşil Mutabakat

Uyum Stratejileri

Avrupa Yeşil Mutabakatı, Avrupa Birliği'nin 2050 yılına kadar iklim-nötr bir ekonomi olma hedefi doğrultusunda oluşturduğu kapsamlı politika çerçevesidir. Türkiye, Avrupa Birliği ile olan ticari ilişkileri ve Gümrük Birliği kapsamında Yeşil Mutabakat'a uyumu stratejik bir öncelik olarak ele almakta; bu doğrultuda sanayi üretiminde çevresel etkilerin azaltılması, kaynak verimliliğinin artırılması ve kurumsal sürdürülebilirlik kapasitesinin geliştirilmesini hedeflemektedir.

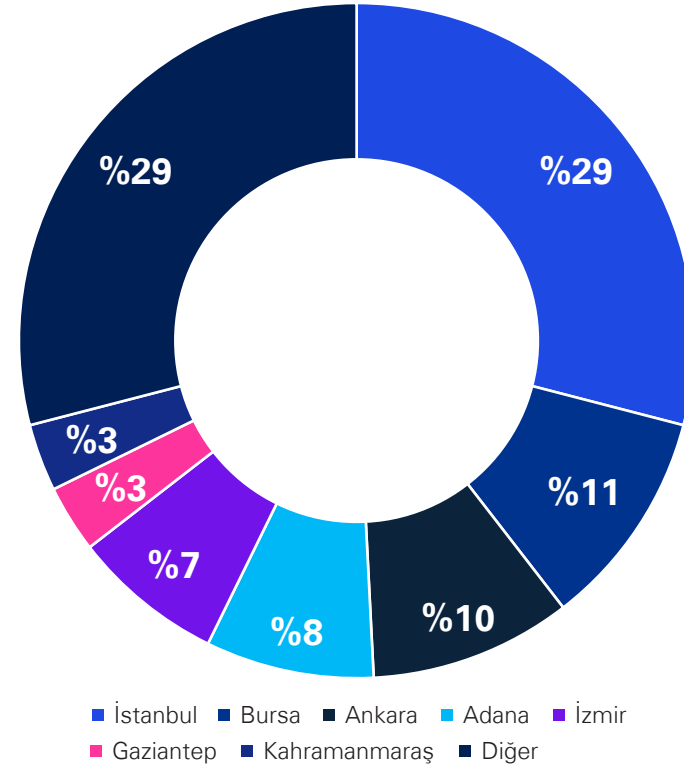
Organize Sanayi Bölgeleri, ortak altyapı ve ölçek avantajları sayesinde bu dönüşümün sahada uygulanabildiği temel alanlar arasında yer almaktadır. Adana ise sahip olduğu sanayi altyapısı ve OSB yoğunluğu ile Yeşil Mutabakat uyum sürecinde uygulama kapasitesi geliştiren sanayi şehirleri arasında konumlanmaktadır.

Bu çerçevede T.C. Ticaret Bakanlığı tarafından hayata geçirilen Responsible® Programı, Yeşil Mutabakat'a uyum sürecinde imalatçı ve ihracatçı firmalara yönelik olarak tasarlanmış bir danışmanlık destek programı olarak öne çıkmaktadır. Program kapsamında firmaların çevresel, sosyal ve yönetim (ESG) başlıkları altında mevcut durumları analiz edilmekte; sürdürülebilirlik kapasitesinin geliştirilmesine yönelik yol haritaları oluşturulmaktadır. Sürdürülebilirlik parametreleri açısından belirli bir olgunluk seviyesinin üzerinde olduğu tespit edilen firmalar, danışmanlık desteğine ilave olarak Responsible® etiketini kullanma hakkı kazanabilmektedir.

Responsible kapsamında Türkiye genelinde 124 firma ile çalışma yürütülmüş; söz konusu çalışmaların 10 tanesi Adana bölgesinde gerçekleştirilmiştir.

Şehir Bazlı Responsible Projelerinin Dağılımı

TR62 Çukurova (Adana–Mersin) 2024–2028 Bölge Planı'nda yeşil dönüşüm, sanayi ve rekabetçilik politikalarını destekleyen yatay önceliklerden biri olarak ele alınmakta; özellikle OSB'ler aracılığıyla temiz üretim, kaynak verimliliği ve döngüsel ekonomi uygulamalarının yaygınlaştırılması hedeflenmektedir.

Bölge Planı kapsamında "Sanayide Yeşil Dönüşüm Uygulamalarının Yaygınlaştırılması" hedefi;

Yeni sanayi bölgelerinin Yeşil OSB yaklaşımıyla planlanması,

Mevcut sanayi bölgelerinde endüstriyel simbiyoz ve temiz üretim uygulamalarının yaygınlaştırılması,

Sektörlerin yeşil büyümeye ilişkin teknolojik ihtiyaçlarının desteklenmesi amaçlanmaktadır.

Adana'nın Yeşil OSB Vizyonu

Yönetim

- Sürdürülebilirlik Vizyonu ve Politikaları
- Risk ve Fırsat Yönetimi
- İzleme ve Raporlama Sistemleri
- Planlama ve İmar Süreçleri

Ekonomik

- İstihdam Yaratımı
- Yerel Firma ve KOBİ
- Ekonomik Değer Yaratımı

Yeşil OSB Projesi, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Türk Standartları Enstitüsü (TSE) iş birliğinde yürütülen; Organize Sanayi Bölgeleri'nin çevresel, ekonomik, sosyal ve yönetim performanslarını bütüncül bir yaklaşımla geliştirmeyi amaçlayan bir sertifikasyon ve dönüşüm programıdır.

Program kapsamında OSB'lerin; iklim değişikliği, enerji ve su yönetimi, çevresel uyum, finansal sürdürülebilirlik, paydaş yönetimi ve kurumsal yönetim başlıklarında politika, hedef, uygulama ve izleme mekanizmalarını oluşturması ve bu yapıyı sürekli iyileştirme yaklaşımıyla yönetmesi beklenmektedir.

Çevresel

- Enerji Yönetimi
- Su Yönetimi
- Atık ve Tehlikeli Madde Yönetimi
- İklim Değişikliği
- Biyoçeşitlilik Yönetimi

Sosyal

- Sosyal Yönetim Sistemleri
- Sosyal Altyapı
- Paydaşlarla İletişim

Adana'nın Yeşil OSB vizyonu, sanayi rekabetçiliğini korurken çevresel ve sosyal etkilerin azaltılmasını hedefleyen bütüncül bir dönüşüm anlayışına dayanmaktadır. Kentte faaliyet gösteren organize sanayi bölgeleri, düşük karbonlu üretim, enerji verimliliği, yenilenebilir enerji kullanımı ve döngüsel ekonomi uygulamalarını odağına alan bir dönüşüm sürecine girmiştir. Bu yaklaşım, Yeşil Mutabakat, CBAM ve sürdürülebilir finans kriterleriyle uyumlu bir sanayi ekosisteminin oluşturulmasını hedeflemektedir.

Tüm bunların yanısıra Adana Sanayi Odası da konu özelinde eğitim, farkındalık oluşturma, proje geliştirme gibi hususlarda tüm sanayi ekosistemini kapsayan bir yaklaşımla önemli çalışmalar yürütmektedir.

Adana Hacı Sabancı Organize Sanayi Bölgesi, Yeşil OSB ve TS ISO 46001 Su Verimliliği Yönetim Sistemi süreçlerini başarıyla tamamlayarak her iki belgeyi almaya hak kazanmıştır.

AOSB, sanayicilerin Avrupa Yeşil Mutabakatı'na uyum süreçlerinde rehberlik edecek bir Yeşil OSB Yol Haritası hazırlamak üzere çalışma başlatmıştır.

Stratejik Mega Projeler ve Lojistik Üstünlük

Seçili Mega Projelerin Bölgeye Etkisi

Sanayi ve Endüstri

Sanayi Alanları Planı ve eş zamanlı yürütülen ihtisas OSB yatırımlarıyla Adana, Marmara Bölgesi'nde yoğunlaşan sanayi yapısına güçlü bir alternatif olarak konumlanmayı hedeflemektedir. Liman, demiryolu ve enerji altyapısıyla desteklenen bu bütüncül sanayi kurgusu, kenti Anadolu üretiminin ölçekli, yeşil ve ihracat odaklı yeni sanayi merkezi haline getirmeyi amaçlamaktadır.

Sanayi Alanları Master Planı (1. faz, Samsun–Mersin hattı): Sanayi Alanları Master Planı'nın birinci fazı kapsamında, 17 Ocak 2026 itibarıyla Samsun–Mersin hattı üzerinde 13 ilde toplam 59 bin hektar büyüklüğe sahip 16 yeni sanayi yatırım alanı ilan edilmiştir. Marmara Bölgesi'nde yoğunlaşan sanayinin Anadolu'ya dengeli biçimde yayılmasını hedefleyen bu planlama çerçevesinde Adana, liman ve demiryolu entegrasyonu sayesinde İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu'daki üretimin küresel pazarlara açıldığı stratejik bir merkez olarak öne çıkmaktadır. Planlı sanayi arzının genişlemesi, yeni yatırımlar için yer seçimini kolaylaştırarak kentin ölçekli üretim kapasitesini güçlendirmektedir.

Master plan kapsamında kurgulanan Mega Endüstri Bölgeleri, döngüsel ekonomi ve yeşil üretim ilkeleri doğrultusunda, sosyal ve eğitsel donatılarla desteklenen entegre sanayi alanları olarak tasarlanmaktadır. Buna paralel olarak tekstil, ayakkabı ve mobilya odaklı Küçük Sanayi Siteleri ile mahalle aralarındaki dağıntık konfeksiyon atölyelerinin modern tesislere taşınması hedeflenmekte; böylece hem kentsel yaşam kalitesi hem de küçük ölçekli üretimin verimlilik ve rekabet gücü artırılmaktadır.

Bu master planın yanı sıra, Adana'da tarım ve su ürünleri odaklı ihtisaslaşmayı hedefleyen Karataş Tarıma Dayalı (Sera) İhtisas OSB ile Karataş Su Ürünleri İhtisas OSB projelerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar da devam etmektedir.

Karataş Tarıma Dayalı (Sera) İhtisas OSB: 2018'de planlanan ve faaliyete geçtiğinde 3.565 dekar alanda Türkiye'nin en büyük sera kümelenmesi olmayı hedefleyen bu projede, yıllık 250 milyon dolarlık katma değerli ürün üretimi ve 5.000 istihdam (bunların 3.750'sinin kadın olması planlanmaktadır). OSB'nin altyapı çalışmalarının 2026 yılında tamamlanması planlanmaktadır.

Karataş Su Ürünleri İhtisas OSB: Adana-Karataş Adalı mevkiinde yaklaşık 6.500 dekar alanda planlanan ve Türkiye ile Avrupa'nın ilk su ürünleri tarıma dayalı ihtisas OSB'si olma niteliğini taşıyan projede, tatlı su, tuzlu su ve kabuklu ürünler için yıllık yaklaşık 60.000 ton üretim hedeflenirken, enerji ihtiyacının 20 MW güneş enerjisi santrali ile karşılanması ve ileri arıtma altyapısı sayesinde sıfır atık ve çevre dostu bir üretim modeli kurgulanmaktadır.

Ceyhan Enerji Endüstri Bölgesi: BTC ve Irak–Türkiye boru hatları üzerinden yıllık ~100 milyon ton ham petrol akışını destekleyen stratejik bir enerji/ petrokimya merkezi olan bölge, 1.335 hektarlık imarlı alan ile mevcut kapasitesini güçlendirirken, 5.665 hektarlık ilave alanın yeşil hidrojen yatırımlarına ayrılmasıyla enerji dönüşümü, ihracat ve yüksek katma değerli sanayi kümelenmesi yaratmayı hedeflemektedir.

Ceyhan Polipropilen (PP) Üretim Tesisi: ~2 milyar USD yatırım büyüklüğü ve ~450 bin ton/yıl üretim kapasitesiyle planlanan tesis, Türkiye'nin PP ithalat bağımlılığını azaltmayı, petrokimya zincirinde yerleşmeyi artırmayı ve Ceyhan'ı bölgesel bir plastik ham madde üretim üssü haline getirmeyi amaçlamaktadır.

Yumurtalık Petrokimya Endüstri Bölgesi: Yumurtalık'ta planlanan endüstri bölgesi 2.980 hektar büyüklüğünde olup ~80.000 doğrudan istihdam ve yıllık 3 milyar USD ihracat kapasitesi hedefiyle kurgulanmıştır.

Seçili Mega Projelerin Bölgeye Etkisi

Ulaşım

Adana’da ve çevresinde devreye alınan ve planlanan havalimanı, hızlı tren, demiryolu, otoyol ve liman yatırımları; kenti Doğu Akdeniz’de çok modlu ulaşımaya dayalı bir ticaret ve lojistik merkez olarak konumlandırmaktadır. Sanayi alanları ve OSB yatırımlarıyla eş güdümlü ilerleyen bu ulaşım omurgası, üretimin ana pazarlara daha hızlı ve düşük maliyetle taşınmasını sağlayarak kentin sanayi ve ihracat çekim gücünü arttıracaktır.

Çukurova Uluslararası Havalimanı: Havalimanı 10 Ağustos 2024’te açılmış, yıllık 9 milyon yolcu kapasitesi ve 110 bin m² terminal alanıyla kurgulanmıştır. Adana’nın uluslararası erişilebilirliği artarak yatırımcı ve müşteri trafiği üzerinden hizmet ekonomisi ve iş geliştirme kapasitesinin güçlenmesi beklenmektedir. Nitekim 2025 yılı boyunca havalimanı; 4.190.380’i iç hatlar, 1.315.404’ü dış hatlar olmak üzere toplam 5.505.784 yolcuya hizmet vermiştir.

MAOG Hızlı Tren Hattı (Mersin–Adana–Osmaniye–Gaziantep): Projenin 2027’de tamamlanması hedeflenmektedir ve buna bağlı olarak güzergâhın 361 km’den 312,5 km’ye düşmesi, seyahat süresinin 6s 23dk’dan 2s 15dk’ya inmesi ve yılda 6,4 milyon yolcu + ~100 milyon ton yük taşınması hedefiyle Adana’nın ihracat/tedarik zinciri hızını ve hinterland erişimini ölçeklemesi beklenmektedir.

Çukurova Demiryolu İltisak Hattı Bağlantıları: Projenin toplam uzunluğu ~36 km olup 5 istasyon binası içerecek şekilde planlanmaktadır ve buna bağlı olarak Osmaniye OSB / Ceyhan OSB / Ceyhan Enerji İhtisas OSB gibi üretim merkezlerinin liman ve ana hatlara bağlanması üzerinden Adana’nın OSB tabanlı üretimini daha yüksek hacimde dış pazarlara taşıyabilme kapasitesini güçlendirmesi hedeflenmektedir.

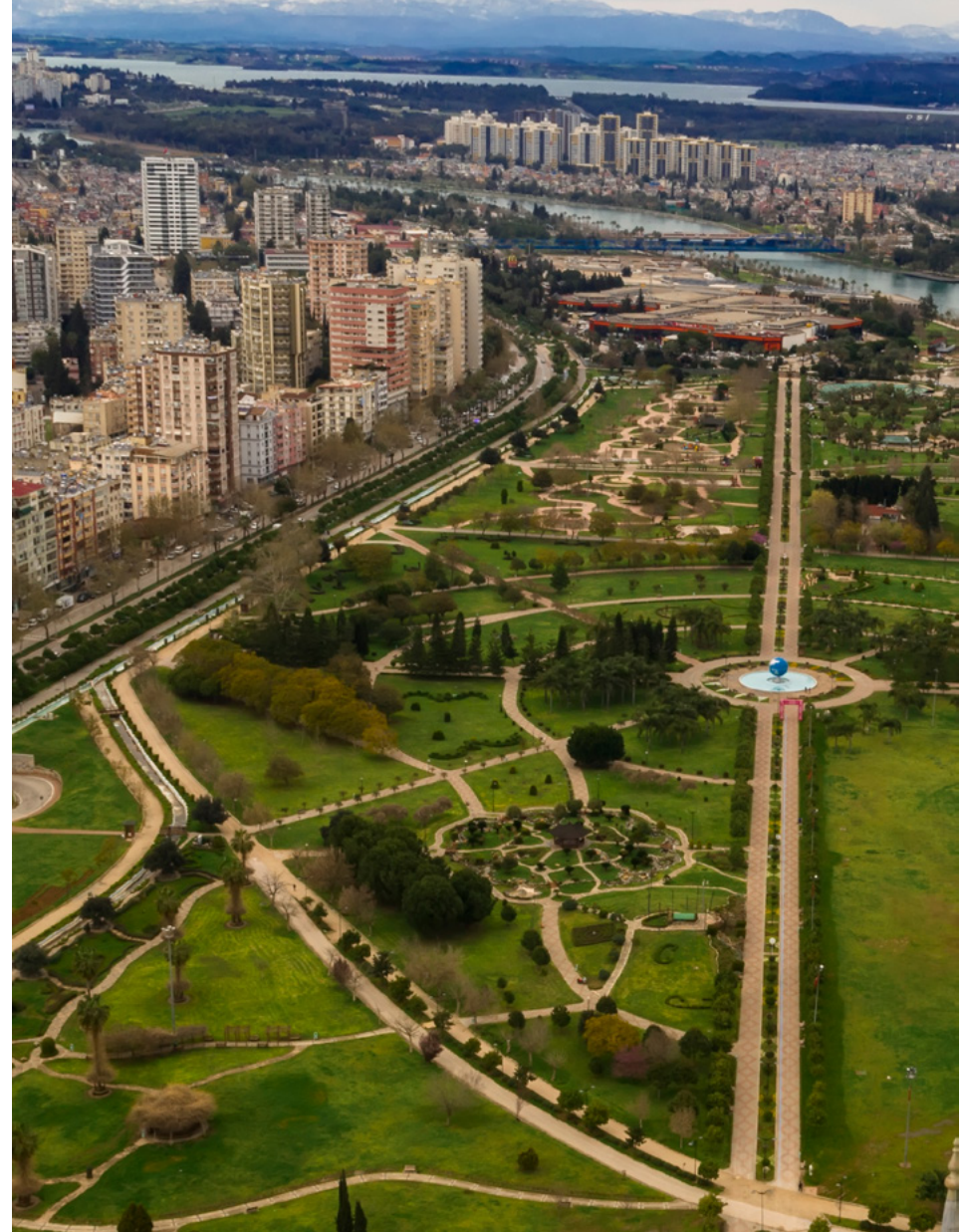
Akdeniz Sahil Yolu: Projenin 2026 yılında tamamlanması planlanmaktadır ve güzergâhın 264 km’den 228 km’ye inerek 36 km kısalma sağlayacağı ve ~110 dakika zaman tasarrufu yaratacağı öngörülmektedir.

Adana (Doğu Akdeniz) Ana Konteyner Limanı (Yumurtalık): Liman yıllık 9 milyon TEU kapasiteyle planlanmıştır. 6 fazda geliştirilerek 2045’te tam kapasiteye ulaşacağı öngörülmektedir ve 9.520 gemi yanaşması hedeflenmektedir. Limanla birlikte, Adana’nın Doğu Akdeniz’de konteyner hub/hinterland rolü güçlenerek dış ticaret hacmi, sanayi çekim gücü ve liman arkası yatırım iştahının artması hedeflenmektedir.

Silifke–Mut–Karaman Yolu: Projenin toplamı ~101 km olup, tamamlandığında Silifke–Mut arası ~11 km kısalma ve ~35 dakika seyahat süresi azalması hedeflenmekte; 8 tünel (~6.500 m) + 8 viyadük (~3.500 m) ile daha güvenli ve kesintisiz bir trafik akışı sağlanması öngörülmektedir, 2026–2028 arasında etap etap açılması planlanmaktadır. Silifke–Mut–Karaman Yolu, yalnızca İç Anadolu–Akdeniz bağlantısını güçlendirmekle kalmayıp, devamında Alanya–Antalya kıyı koridoru üzerinden Adana’nın Batı Akdeniz ile karayolu erişimini de kısaltarak bölgesel ticaret, turizm ve lojistik entegrasyonu destekleyen stratejik bir ulaşım yatırımı niteliği taşımaktadır.

Çeşmeli–Kızkalesi Otoyolu (Taşucu otoyol kesimi): Toplam ~52 km uzunluğundaki bu otoyol kesimi, otoyol standardında inşa edilmekte olup, segmentlerin 2025–2027 döneminde etap etap bitmesi planlanmaktadır ve güzergâhta seyahat sürelerini kısaltarak bölgesel ticaret/lojistik akışını hızlandıracağı, taşımacılık maliyetlerini düşürmesi beklenmektedir.

Adana İş Dünyasını Geliştirecek Stratejik Aksiyon Değerlendirmeleri ve Önerileri

Adana, Marmara'ya alternatif bir üretim üssü olarak ölçeklenebilecek güçlü bir sanayi tabanına sahiptir.

Bu potansiyelin hayata geçirilmesi için sanayi alanlarında nitelikli arsa/parsel arzının artırılması ve rekabetçi sektörlerde derinleşmeyi destekleyen ihtisaslaşma adımlarının hızlandırılması kritik önem arz etmektedir.

Üretim Üssü Olarak Adana: Sanayi Alanları ve Rekabetçi Derinleşme

Mevcut durumda Adana, ISO 500 ve ISO İkinci 500 listelerinde toplam 24 firmaya ev sahipliği yapmakta ve bu ölçekte firma barındıran iller arasında Türkiye'de 7. sırada konumlanmaktadır. Bu ölçeğin sürdürülebilir biçimde büyütülmesi için Adana'da üç öncelik öne çıkmaktadır: yatırımcıyı erken safhada karşılayacak nitelikli parsel kapasitesinin artırılması, karma OSB omurgasının ihtisaslaşmış alanlarla tamamlanması ve verimlilik ile katma değer üretimini destekleyecek Ar-Ge kapasitesinin güçlendirilmesi. İl stratejisi ve bölgesel planlama çerçevesinde, bu önceliklere yönelik genişleme ve ihtisaslaşma adımlarının başlatıldığı görülmektedir.

1. Nitelikli arsa ve parsel arzı ile yatırım hızının artırılması

Mevcut Durum: Mevcut sanayi alanları, yatırım kararlarını erken safhada destekleyecek büyüklük ve esneklikte değildir; parsel tahsisi tarafında kapasite ve zaman baskısı oluşmaktadır.

Değerlendirme ve Öneriler: AOSB ve Ceyhan OSB'de başlatılan coğrafi genişleme adımlarına öncelik verilmesi, izin-imar-altyapı süreçlerinde ertelemelerin önlenmesi ve yeni alanların 'yatırıma hazır' parsel yaklaşımıyla (altyapı/erişim/ölçeklenebilirlik) kurgulanması kritik önem arz etmektedir.

2. Karma OSB omurgasının ihtisaslaşma ile tamamlanması

Mevcut Durum: Kentte faaliyette olan OSB'lerin karma yapıda olması, seçili sektörlerde derinleşme ve ölçek ekonomisi yaratma potansiyelinin sınırlı kalmasına neden olabilmektedir. Coğrafi genişlemeye odaklanırken, niceliğe ek olarak nitelikli parsel oluşturulması ihtiyacı bulunmaktadır. Bu doğrultuda kentte ihtisaslaşmış yeni sanayi alanlarına yönelik hazırlık ve planlama adımları başlatılmıştır. Gıda/sera/su ürünleri odaklı ihtisas OSB'ler ve kimya/petrokimya Endüstri Bölgesi bu duruma örnektir.

Değerlendirme ve Öneriler: Adana'nın yoğun faaliyet gösterdiği eksenlerde (tarım, gıda, kimya) ihtisas OSB'lerin devreye alınmasıyla rekabet avantajı güçlendirilmelidir. İhtisaslaşma ilde sektöre uygun altyapı/izin/hizmet paketini standartlaştırarak yatırım süresini kısaltmakta, tedarik zinciri entegrasyonunu ve ölçek ekonomisini hızlandırmaktadır. Bu durumun, Adana'nın yatırım çekme potansiyelini doğrudan olumlu olarak etkilemesi beklenmektedir. İhtisas alanlarının kurulumu sırasında elektrik-su-atıksu, imar, lojistik erişim ve insan kaynağı gereksinimlerinin tek bir bütün olarak planlanması kritik önem arz etmektedir.

3. Ar-Ge kapasitesi ile rekabetçiliğin güçlendirilmesi

Mevcut Durum: Adana'da Ar-Ge merkezlerinin nüfusa oranı, Türkiye'deki diğer illerle kıyaslandığında gelişim alanına işaret etmektedir. Bu görünüm, Adana'nın seçili sektörlerde derinleşme ve katma değer artışı hedefi kapsamında Ar-Ge ve ticarileşme çalışmaları ile daha güçlü desteklenmesi gerektiğine işaret etmektedir.

Değerlendirme ve Öneriler: Ar-Ge faaliyetleri ürünleştirme ve ticarileşme hedefiyle önceliklendirilmelidir. İhtisaslaşma hedefiyle uyumlu biçimde, Ar-Ge odağı seçili sektörlerde (özellikle kimya ve gıda) verimlilik, ara girdi ve ürün inovasyonu gibi başlıklara yönlendirilmeli; üniversite-sanayi iş birlikleri ve ortak test/laboratuvar altyapılarıyla OSB ekosistemine yaygınlaştırılmalıdır.

Adana, stratejik konumu ve üretim altyapısıyla Doğu Akdeniz’de sanayi ve ticaret faaliyetlerinin ölçeklenebileceği bir merkez konumundadır. Bu potansiyelin sürdürülebilir bir rekabet avantajına dönüşebilmesi için, planlı sanayi alanlarının şehir içi ulaşım ve lojistik ağlarla bütünleşik biçimde geliştirilmesi önem taşımaktadır. Sanayi bölgeleri ile kent sistemi arasında kurulacak etkin entegrasyon, üretim verimliliğini artırarak kentin küresel değer zincirlerine entegrasyonunu hızlandıracaktır.

Ticaret ve Lojistikte Küresel Entegrasyon

Küresel ticaret ve lojistik ağlarında entegrasyon, yalnızca üretim kapasitesiyle değil; sanayi alanları, ulaşım altyapısı ve ticareti destekleyen hizmetlerin eş güdümlü gelişimiyle mümkün olmaktadır. Adana’da Sanayi Alanları Master Planı ile planlı sanayi arzının genişletilmesi, yeni havalimanı yatırımı ve demiryolu–hızlı tren bağlantıları gibi büyük ölçekli ulaşım projeleri, kentin ticaret ve lojistik fonksiyonlarını dönüştürebilecek önemli yapısal etki alanları oluşturmaktadır. Bu çerçevede, altyapı yatırımlarının katma değerli ticaret ve lojistik fonksiyonlara dönüştürülmesi; Adana’nın küresel değer zincirleriyle sürdürülebilir entegrasyon sağlaması açısından stratejik önem taşımaktadır.

1. Sanayi ve lojistik altyapısı güçlenirken şehir içi ulaşım entegrasyonunun geliştirilmesi

Mevcut Durum: Adana’da sanayi alanları ve lojistik kapasite büyürken, şehir içi ulaşım sistemlerinin sanayi bölgeleri, iş gücü yerleşimleri ve ana ulaşım akslarıyla bütünleşme düzeyi sınırlı kalmaktadır. Bu durum, sanayi yatırımlarının operasyonel etkinliği ile kent içi hareketliliğin dengeli yönetilmesini zorlaştırmaktadır.

Değerlendirme ve Öneriler: Şehir içi ulaşım entegrasyonunun güçlendirilmesi, hem sanayi yatırımlarının verimli işlemesi hem de kentte yaşam kalitesinin artması için kritik bir kaldıraçtır. Bu kapsamda OSB/Endüstri Bölgeleri ve yerleşim alanları arasında toplu taşıma/servis ve aktarma bağlantılarının güçlendirilmesi, mesai saatlerine uyumlu hat planlaması ve yük trafiğinin şehir içi sıkışıklık yarattığı giriş ve çıkış noktalarında akış iyileştirmeleri önceliklendirilmelidir.

2. Ticaret ve lojistikte katma değerli hizmet ekosisteminin geliştirilmesi

Mevcut Durum: Adana’nın ticaret ve lojistik yapısı ağırlıklı olarak üretim ve fiziksel taşımacılık odaklı ilerlemekte; ticareti destekleyen hizmetler sınırlı ölçekte gelişmektedir. Bu durum, kentin küresel ticaret ağlarındaki rolünün derinleşmesini sınırlandırmaktadır.

Değerlendirme ve Öneriler: Küresel entegrasyonun güçlendirilmesi için ticaret ve lojistik faaliyetlerin katma değerli hizmetlerle desteklenmesi gerekmektedir. Entegre lojistik merkezler ve sanayi alanlarıyla ilişkili ticaret destek fonksiyonlarının geliştirilmesi, Adana’nın üretimle bütünleşmiş bir ticaret ve lojistik merkezi olarak konumlanmasına katkı sağlayacaktır.

3. Dijital, yeşil ve ihracat odaklı dönüşümün hızlandırılması

Mevcut Durum: Sanayi ve lojistik altyapısına rağmen, ticaret ve lojistik süreçlerde dijitalleşme ve ihracat odaklı uygulamalar sınırlı kalmakta; bu durum küresel değer zincirleriyle entegrasyonun derinleşmesini zorlaştırmaktadır.

Değerlendirme ve Öneriler: Ticaret ve lojistik yapının dijital izlenebilirlik, ticaret kolaylaştırıcı uygulamalar ve sürdürülebilirlik standartlarıyla desteklenmesi, altyapı yatırımlarının ihracat performansına daha güçlü yansımaları sağlayacaktır. Bu kapsamda, lojistik süreçlerde dijital entegrasyonun artırılması ve firmaların küresel ticaret standartlarına uyum kapasitesinin güçlendirilmesi öncelik arz etmektedir.

Küresel ölçekte yaşanan ekonomik ve teknolojik dönüşümler, şehirlerin geleceğe yönelik dayanıklılığını daha da önemli bir noktaya çıkarmıştır. Adana sahip olduğu insan sermayesi, stratejik coğrafi konumu ile geleceğe uyum sağlama potansiyeli yüksek şehirlerden birisidir.

İnsan sermayesini doğru yönetmek, dijital dönüşümü bir kaldıraç olarak kullanmak ve bunları yaparken sürdürülebilirliği merkeze alan bir yaklaşım izlemek Adana'nın geleceğinde belirleyici olacaktır.

Geleceğe Dayanıklılık: İnsan Sermayesi, Dijital Dönüşüm ve Sürdürülebilirlik

Adana'nın geleceğe dayanıklılığının güçlendirilmesi; nitelikli insan kaynağının kentte tutulması ve istihdamının artırılması ile mümkün olacaktır. Bu dönüşümün kalıcı ve ölçeklenebilir hâle gelmesi için dijitalleşme yatırımlarının KOBİ'lere yaygınlaştırılması ve sürdürülebilirlik odağının üretim ekosisteminin tamamına entegre edilmesi kritik önem arz etmektedir.

1. Sanayi ve lojistik altyapısı güçlenirken şehir içi ulaşım entegrasyonunun geliştirilmesi

Mevcut Durum: Adana'da sanayi alanları ve lojistik kapasite büyürken, şehir içi ulaşım sistemlerinin sanayi bölgeleri, iş gücü yerleşimleri ve ana ulaşım akslarıyla bütünleşme düzeyi sınırlı kalmaktadır. Bu durum, sanayi yatırımlarının operasyonel etkinliği ile kent içi hareketliliğin dengeli yönetilmesini zorlaştırmaktadır.

Değerlendirme ve Öneriler: Şehir içi ulaşım entegrasyonunun güçlendirilmesi, hem sanayi yatırımlarının verimli işlemesi hem de kentte yaşam kalitesinin artması için kritik bir kaldıraçtır. Bu kapsamda OSB/Endüstri Bölgeleri ve yerleşim alanları arasında toplu taşıma/servis ve aktarma bağlantılarının güçlendirilmesi, mesai saatlerine uyumlu hat planlaması ve yük trafiğinin şehir içi sıkışıklık yarattığı giriş ve çıkış noktalarında akış iyileştirmeleri önceliklendirilmelidir.

2. Genç istihdamının artırılması ile sosyal risklerin azaltılması

Mevcut Durum: Adana'da işsizlik oranı %11,4 iken Türkiye ortalaması %8,0'dir. Genç işsizlikte Türkiye %16 ile Avrupa ortalaması %15'in üzerindedir¹; Adana bölgesinde genç işsizliğin Türkiye ortalamasının da üzerinde seyrettiği bilinmektedir. Bu tablo, gençlerin eğitimden istihdama geçişinde bir boşluk oluştuğunu göstermekte; uzun süre işsiz kalan genç nüfusun suça itilme gibi sosyal risklere daha açık hale gelmesi olasılığını artırmaktadır.

Değerlendirme ve Öneriler: OSB'lerin istihdam talebiyle eşleşen kısa döngülü beceri programları, işbaşı eğitim, staj/çıraklık modelleri ve işe yerleştirme odaklı ortak programlar (İŞKUR + OSB + meslek lisesi/üniversite gibi) ölçeklenmeli ve Adana genç işsizliğin azalması önceliklendirmelidir.

Bu durumun, yalnızca ekonomik bir kazanım değil, aynı zamanda kentte güvenlik ve sosyal uyum açısından da belirleyici bir iyileşme yaratması beklenmektedir.

3. Dijital dönüşümün verimlilik ve rekabetçilik hedefi ile hızlandırılması

Mevcut Durum: Adana'da dijitalleşme ve otomasyon yatırımları sınırlı ancak artış eğilimi göstermektedir. KOBİ'lerin büyük bir kısmı dijital dönüşümü maliyet unsuru olarak görmekte ve bu durum dijital dönüşümün yaygınlaşmasının önünde bir engel olarak durmaktadır.

Değerlendirme ve Öneriler : Dijital dönüşüm, rekabet gücünü artıracak kritik bir konudur. Tarımda akıllı tarım uygulamaları, sanayide teknoloji yatırımları günümüzde bir gereklilik haline gelmiştir. KOBİ'ler için dijital dönüşüm yol haritalarının hazırlanması ve teşvik unsurlarının çoğaltılması, tarımda sensör ve otomasyon temelli uygulamaların desteklenmesi, OSB'lerde dijitalleşme ile ilgili kamu-özel sektör iş birlikleriyle farkındalık programlarının yaygınlaştırılması gerekliliği çok açıktır.

4. Sürdürülebilirlik kapsamında çalışmaların genişletilmesi

Mevcut Durum: Adana, üretim kültürü ve lojistik avantajlarıyla yüksek ekonomik potansiyele sahip olmakla birlikte sürdürülebilirlik açısından önemli riskler barındırmaktadır. Kurumsal sürdürülebilirlik ve ESG uygulamaları sınırlı sayıda büyük işletmelerle sınırlıdır.

Değerlendirme ve Öneriler: Sürdürülebilirlik, Adana için çevresel olduğu kadar ekonomik ve sosyal olarak da bir zorunluluktur. İklim değişikliğinin tarım üzerindeki etkileri ve küresel tedarik zincirlerindeki çevresel standartlar bu ihtiyaçları artırmaktadır. Bu kapsamda ESG farkındalığının artırılması ve yerel yönetimler, özel sektör ve STK'lar arasında sürdürülebilirlik odaklı iş birliklerinin güçlendirilmesi gerekmektedir.

Notlar: ⁽¹⁾ 2024 verileridir.
Kaynak: TÜİK, EUROSTAT

İletişim:

Burak Şahin

KPMG Türkiye
Değerleme Hizmetleri,
Şirket Ortağı
Adana Şehir Lideri
bsahin@kpmg.com

Detaylı bilgi için:

KPMG Türkiye
Clients & Markets
tr-fmmarkets@kpmg.com

İstanbul

İş Kuleleri Kule 3 Kat 1-9
34330 Levent İstanbul
T : +90 212 316 6000

Ankara

The Paragon İş Merkezi Kızılırmak Mah.
Ufuk Üniversitesi Cad. 1445 Sok. No:2
Kat:13 Çukurambar 06550 Ankara
T : +90 312 491 7231

İzmir

Folkart Towers Adalet Mah. Manas
Bulvarı No:39 B Kule Kat: 35 Bayraklı
35530 İzmir
T : +90 232 464 2045

Bursa

Oduluk Mahallesi, Liman Caddesi,
Efe Towers, No:11/B, 9-10 Nilüfer /
Bursa
T : +90 224 503 8000

Adana

Çınarlı Mahallesi 61027 Sok Sunar Nuri
Çomu İş Merkezi Sitesi A Blok
No: 18 İç Kapı No: 13
Seyhan / Adana
T: +90 322 450 2120

Antalya

Altınova Corner İş Merkezi B Blok,
6.Kat No:21-24 Altınova Sinan mah. Ulu
Sokak, No:3
Antalya, 07170
T: +90 242 333 0909

kpmg.com.tr
kpmgvergi.com

© 2026 KPMG Yönetim Danışmanlığı A.Ş., şirket üyelerinin sorumluluğu sundukları garantiyle sınırlı özel bir İngiliz şirketi olan KPMG International Limited ile ilişkili bağımsız şirketlerden oluşan KPMG küresel organizasyonuna üye bir Türk şirkettir. Tüm hakları saklıdır.

Bu dokümanda yer alan bilgiler genel içeriklidir ve herhangi bir gerçek veya tüzel kişinin özel durumuna hitap etmemektedir. Doğru ve zamanında bilgi sağlamak için çalışmamıza rağmen, bilginin alındığı tarihte doğru olduğu veya gelecekte olmaya devam edeceği garantisi yoktur. Hiç kimse özel durumuna uygun bir uzman görüşü almaksızın, bu dokümanda yer alan bilgilere dayanarak hareket etmemelidir. KPMG adı ve KPMG logosu, bağımsız üye şirketlerden oluşan KPMG küresel organizasyonun lisansı altında tescilli ticari markalardır. KPMG International Limited ve ilişkili kuruluşları müşterilere herhangi bir hizmet sunmamaktadır. © 2026 KPMG Bağımsız Denetim ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik A.Ş., şirket üyelerinin sorumluluğu sundukları garantiyle sınırlı özel bir İngiliz şirketi olan KPMG International Limited ile ilişkili bağımsız şirketlerden oluşan KPMG küresel organizasyonuna üye bir Türk şirkettir. Tüm hakları saklıdır.